BESLUIT (EU) 2018/119 VAN DE COMMISSIE

van 18 september 2017

betreffende steunmaatregel SA.47702 (2017/C) (ex 2017/N) — Verenigd Koninkrijk

Alternatief pakket ter vervanging van de toezegging met betrekking tot de Royal Bank of Scotland om het bedrijfsonderdeel Rainbow af te stoten

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2017) 6184)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 108, lid 2, eerste alinea,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig de genoemde artikelen ([1]) te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

(1) Bij besluit van 14 december 2009 ([2]) (hierna „het herstructureringsbesluit" genoemd) heeft de Commissie een aantal staatssteunmaatregelen ([3]) ten gunste van de Royal Bank of Scotland (hierna „RBS" genoemd) verenigbaar met de interne markt verklaard. Deze conclusie werd bereikt op basis van het herstructureringsplan (hierna „het herstructureringsplan" genoemd) en de toezeggingen (hierna „de toezeggingen" genoemd) van de Britse regering (hierna „de Britse autoriteiten" genoemd).

(2) Bij besluit van 9 april 2014 ([4]) (hierna „het gewijzigde herstructureringsbesluit" genoemd) heeft de Commissie verklaard dat de aangemelde gewijzigde lijst van toezeggingen ([5]) (hierna „de gewijzigde toezeggingen" genoemd) geen staatssteun vormt. De gewijzigde toezeggingen doen ook geen afbreuk aan de conclusie in het herstructureringsbesluit dat de aan RBS verleende staatssteun op grond van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) verenigbaar is met de interne markt.

(3) Sinds de goedkeuring van het gewijzigde herstructureringsbesluit hebben de diensten van de Commissie, de Britse autoriteiten en RBS (rechtstreeks of door middel van de overeenkomstig het herstructureringsbesluit benoemde aangewezen toezichthouder) regelmatig contact gehad in de vorm van bijeenkomsten, telefonische vergaderingen en de uitwisseling van e-mails en documenten.

(4) Op 17 februari 2017 heeft Her Majesty's Treasury (hierna „HMT" genoemd) publiekelijk aangekondigd dat zij ernaar zou streven de toezegging om het bedrijfsonderdeel Rainbow af te stoten ([6]), formeel te wijzigen en te vervangen door een pakket maatregelen die de mededinging op de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment ([7]) (hierna „de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment" genoemd) moeten bevorderen.

(5) Bij schrijven van 2 maart 2017 hebben de Britse autoriteiten de Commissie kennis gegeven van een formeel verzoek tot vervanging van de toezegging tot afstoting van Rainbow, zoals vastgelegd in het herstructureringsbesluit ([8]) en vervolgens gewijzigd in het gewijzigde herstructureringsbesluit ([9]).

([1]) PB C 142 van 5.5.2017, blz. 8.
([2]) PB C 119 van 7.5.2010, blz. 1.
([3]) Zie voor een volledige lijst van de goedgekeurde staatssteunmaatregelen de overwegingen 31 tot en met 77 van het herstructureringsbesluit.
([4]) PB C 24 van 23.1.2015, blz. 4.
([5]) Zie voor een overzicht van de voorgestelde wijzigingen de overwegingen 27 tot en met 49 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.
([6]) Overweging 73 van het herstructureringsbesluit
([7]) Overeenkomstig overweging 73 van het herstructureringsbesluit wordt de bankenmarkt voor kmo's omschreven als het segment op de bankenmarkt dat ondernemingen omvat met een omzet van 25 miljoen GBP of minder en het mid-corporate segment als het segment dat ondernemingen omvat met een omzet tussen 25 miljoen en 1 miljard GBP.
([8]) Overweging 93 van het herstructureringsbesluit.
([9]) Overweging 28 en gewijzigde toezeggingen 3.1 en 3.2, punt A, van bijlage I bij het gewijzigde herstructureringsbesluit.

(6) Bij schrijven van dinsdag 4 april 2017 (hierna „het inleidingsbesluit" genoemd) heeft de Commissie de Britse autoriteiten in kennis gesteld van haar besluit om de procedure van artikel 108, lid 2, VWEU ten aanzien van dit verzoek in te leiden.

(7) Op 5 mei 2017 is het inleidingsbesluit bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie* ([10]). De Commissie heeft de belanghebbenden verzocht hun opmerkingen kenbaar te maken.

(8) Op 8 mei 2017 hebben de Britse autoriteiten hun antwoord op het inleidingsbesluit ingediend.

(9) In mei en juni 2017 heeft de Commissie opmerkingen van belanghebbenden ontvangen. Er hebben bijeenkomsten plaatsgevonden met enkele belanghebbenden om de ontvangen opmerkingen toe te lichten. De van de belanghebbenden ontvangen opmerkingen zijn door de Commissie aan de Britse autoriteiten ter kennis gebracht.

(10) Op 22 juni 2017 hebben de Britse autoriteiten hun antwoord ingediend op de van belanghebbenden ontvangen opmerkingen en op de opmerkingen die waren ontvangen in het kader van een eigen markttest van de Britse autoriteiten ([11]).

(11) Bij schrijven van 28 juli 2017 hebben de Britse autoriteiten een geactualiseerde kennisgeving aan de Commissie toegezonden met een actualisering van het in de oorspronkelijke kennisgeving van 2 maart 2017 voorgestelde alternatieve pakket.

2. AANVULLENDE OPMERKING

(12) Aangezien het Verenigd Koninkrijk op 29 maart 2017 ingevolge artikel 50 van het Verdrag betreffende de Europese Unie kennis heeft gegeven van haar voornemen zich uit de Europese Unie terug te trekken, zullen de Verdragen niet meer van toepassing zijn op het Verenigd Koninkrijk met ingang van de datum van inwerkingtreding van het terugtrekkingsakkoord of, bij gebreke daarvan, na verloop van twee jaar na de kennisgeving, tenzij de Europese Raad met instemming van het Verenigd Koninkrijk tot verlenging van deze termijn besluit. Bijgevolg is dit besluit, onverminderd eventuele bepalingen van het terugtrekkingsakkoord, slechts van toepassing totdat het Verenigd Koninkrijk geen lidstaat meer is.

3. GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN DE STEUNMAATREGEL/STEUN

3.1. *RBS EN DE TENUITVOERLEGGING VAN HET HERSTRUCTURERINGSPLAN EN HET GEWIJZIGDE HERSTRUCTURERINGSPLAN*

3.1.1. RBS

(13) RBS ([12]) is gevestigd in Edinburgh en is een van de grootste groepen op het gebied van financiële diensten in Europa, met klanten in de particuliere, de bedrijven- en de institutionele sector. Eind 2016 had de groep een balanstotaal van 799 miljard GBP ([13]) en een totaal aan risicogewogen activa (hierna „RWA" genoemd) ([14]) van 228 miljard GBP.

(14) Een gedetailleerde beschrijving van de staatssteunmaatregelen ten gunste van RBS is te vinden in de overwegingen 31 tot en met 54 van het herstructureringsbesluit. In het gewijzigde herstructureringsbesluit ([15]) is aangegeven dat de enige nog niet beëindigde of terugbetaalde kapitaalsteunmaatregel in 2013 bestond in de herkapitalisatie in gewone aandelen en B-aandelen ([16]) ter waarde van 45,5 miljard GBP, die gerelateerd was aan het Dividend Access Share (hierna „DAS" genoemd) in handen van de staat. Het DAS was ingesteld om de Britse autoriteiten uitgebreidere dividendrechten te bieden.

([10]) Zie voetnoot 1.

([11]) Deze markttest bevat interviews van de Britse autoriteiten met zes grote concurrerende instellingen, twaalf kleinere en zeven respondenten op het gebied van durfkapitaal en FinTech, alsmede in opdracht van RBS door Charterhouse uitgevoerd onderzoek naar het overstapgedrag van klanten uit de Williams & Glynn-kring. De grote concurrerende instellingen waren CYBG PLC, Co-op Bank, Handelsbanken, Metro Bank, Santander UK PLC en TSB Bank. De kleinere concurrerende instellingen waren Aldermore Group PLC, Allied Irish Bank, Atom Bank, Cumberland Building Society, Danske Bank, Monzo, OakNorth Bank, Paragon Bank PLC, Shawbrook Bank, Starling Bank, Tesco Bank en Virgin Money. De respondenten op het gebied van durfkapitaal en FinTech waren British Business Bank Investments Limited, Business Growth Fund, Funding Circle, Louise Beaumont (een onafhankelijke deskundige op het gebied van FinTech), Iwoca, Nesta en Transferwise.

([12]) Een gedetailleerde beschrijving van RBS wordt gegeven in de overwegingen 4 tot en met 11 van het gewijzigde herstructureringsbesluit. Pro-formakerncijfers van 2008 tot en met 2016 worden gegeven in de overwegingen 7 tot en met 10 van het inleidingsbesluit.

([13]) In het onderhavige besluit gebruikt de Commissie de door RBS in haar jaarverslag en jaarrekening voor het volledige jaar 2016 gepubliceerde resultaten.

([14]) RWA is een maatstaf voor de hoeveelheid activa van een bank, aangepast aan de risico's. Deze maatstaf wordt gebruikt om de kapitaalvereisten te bepalen.

([15]) Overweging 11 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.

([16]) Tier 1-kernkapitaal zonder stemrecht, zoals nader beschreven in overweging 38 van het herstructureringsbesluit.

(15) In augustus 2015 verkochten de Britse autoriteiten 5,4 % van de bank ([17]). Dit was de eerste verkoop van overheidsaandelen in de RBS groep. In oktober 2015 werden alle B-aandelen omgezet naar gewone aandelen ([18]). Het DAS is ingetrokken nadat RBS in maart 2016 een slotdividend aan de Britse autoriteiten betaalde ([19]). Als gevolg van die maatregelen bezitten de Britse autoriteiten momenteel 8,4 miljard aan gewone aandelen in RBS, d.i. 71,2 % van het gewone aandelenkapitaal van het bedrijf ([20]).

3.1.2. TENUITVOERLEGGING VAN DE TOEZEGGINGEN EN DE GEWIJZIGDE TOEZEGGINGEN

(16) De tenuitvoerlegging van de toezeggingen inzake de afstoting en op gedragsgebied, die heeft geleid tot het gewijzigde herstructureringsbesluit, is in detail beschreven in de overwegingen 12 tot en met 22 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.

(17) De tenuitvoerlegging van de in het gewijzigde herstructureringsbesluit opgenomen toezeggingen wordt uiteengezet in de overwegingen 15 en 16 van het inleidingsbesluit. RBS heeft de afstotingen vóór de toegezegde termijn afgerond, met uitzondering van de toezegging inzake de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow.

3.2. *DE TOEZEGGING TOT AFSTOTING VAN HET BEDRIJFSONDERDEEL RAINBOW*

(18) De toezeggingen en de gewijzigde toezeggingen bevatten de afstoting van meerdere bedrijfsonderdelen, waaronder het sectorgerelateerde bedrijfsonderdeel voor retail en kmo's van RBS in Engeland en Wales, het sectorgerelateerde bedrijfsonderdeel voor retail en kmo's van NatWest in Schotland, het bedrijfsonderdeel Direct SME en bepaalde mid-corporate klanten (hierna „het bedrijfsonderdeel Rainbow" genoemd). De in het herstructureringsbesluit opgenomen uiterlijke termijn was 31 december 2013. In het gewijzigd herstructureringsbesluit is de termijn verlengd tot 31 december 2017.

(19) In haar beoordeling van de verenigbaarheid van de steun aan RBS in het herstructureringsbesluit merkt de Commissie op dat de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow heeft bijgedragen tot een beperking van de concurrentieverstoringen als gevolg van de steun op de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment in het Verenigd Koninkrijk.

(20) De door RBS en de Britse autoriteiten gevolgde procedure voor de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow en de daarbij ondervonden problemen zijn in detail beschreven in de overwegingen 19 tot en met 25 van het inleidingsbesluit.

(21) Bij schrijven van 2 maart 2017 hebben de Britse autoriteiten de Commissie kennis gegeven van het verzoek om de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow te vervangen door een alternatief pakket toezeggingen. Bij schrijven van 28 juli 2017 hebben de Britse autoriteiten een gewijzigde kennisgeving aan de Commissie toegezonden met een actualisering van het in de oorspronkelijke kennisgeving voorgestelde alternatieve pakket.

3.3. *HET DOOR DE BRITSE AUTORITEITEN VOORGESTELDE GEACTUALISEERDE ALTERNATIEVE PAKKET*

(22) Volgens de Britse autoriteiten heeft het voorgestelde alternatieve pakket gezien de aan de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow verbonden problemen ([21]) tot doel een alternatief te vinden dat qua reikwijdte en impact ten minste gelijkwaardig is aan de oorspronkelijke toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow, en dat eveneens: i) sneller effect sorteert en concurrentieverstoringen derhalve doeltreffender beperkt; ii) rekening houdt met de huidige marktomstandigheden en de specifieke behoeften van „challenger entities" (hierna „concurrerende instellingen" genoemd) ([22]) en van andere potentiële nieuwkomers op de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment in het Verenigd Koninkrijk, en iii) de levensvatbaarheid van RBS niet in gevaar brengt.

(23) Het geactualiseerde alternatieve pakket omvat een reeks corrigerende gedragsmaatregelen en bestaat uit twee onderdelen:

a) het „Capability and Innovation Fund" („maatregel A"), en

b) de „Incentivised Switching Scheme" („maatregel B").

([17]) Persbericht HMT: https://www.gov.uk/government/news/government-begins-sale-of-its-shares-in-the-royal-bank-of-scotland
([18]) Persbericht HMT: http://otp.investis.com/clients/uk/rbs1/rns1/regulatory-story.aspx?cid=365&newsid=580941
([19]) Persbericht HMT: http://otp.investis.com/clients/uk/rbs1/rns1/regulatory-story.aspx?cid=365&newsid=687910
([20]) Jaarverslag en jaarrekeningen van UK Financial Investments Ltd 2016/2017.
([21]) Zie de overwegingen 19 tot en met 25 van het inleidingsbesluit.
([22]) Nieuwkomers op de financiële markt die concurreren met de vier gevestigde nationale banken, die op de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment in het Verenigd Koninkrijk het hoogste marktaandeel hebben (een gecombineerd marktaandeel van 82 % in 2015).

(24) Er zou een onafhankelijk orgaan (hierna „het orgaan" genoemd) worden ingesteld om het „Capability and Innovation Fund" en de „Incentivised Switching Scheme" ([23]) te beheren en te controleren.

(25) Het geactualiseerde alternatieve pakket zou door RBS worden gefinancierd. De Britse autoriteiten ramen de totale kosten van het pakket voor RBS op ongeveer [0,5-1,5] miljard GBP, rekening houdend met de initiële kapitaalkosten en de dalende inkomsten voor RBS ([24]).

3.3.1. HET „CAPABILITY AND INNOVATION FUND" („MAATREGEL A")

(26) Aan het „Capability and Innovation Fund" zouden middelen ten bedrage van 425 miljoen GBP worden toegewezen, die zouden worden uitgekeerd aan subsidiabele banken om i) de nodige capaciteit te ontwikkelen om op het gebied van de levering van bancaire diensten aan kmo's te concurreren met RBS, en/of ii) de voor kmo's beschikbare financiële producten en diensten te ontwikkelen en te verbeteren. Investeringsprojecten die voor steun in aanmerking komen, moeten gericht zijn op de toegestane doelstellingen ([25]).

(27) Het „Capability and Innovation Fund" zou worden onderverdeeld in vier pools en de fondsen zouden ter beschikking worden gesteld zoals beschreven in tabel 1.

Tabel 1

Beschikbare subsidies voor het „Capability and Innovation Fund"

Groep	Doel	Beschikbare subsidies
A. Pool „geavanceerde capaciteit voor rekeningen-courant voor bedrijven" ([1]) (280 miljoen GBP)	Het bevorderen van de ontwikkeling van een meer geavanceerd aanbod aan rekeningen-courant voor bedrijven en verwante productgroepen door banken die reeds een substantiële capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven hebben	1 × 120 miljoen GBP 1 × 100 miljoen GBP 1 × 60 miljoen GBP
B. Pool „capaciteitsontwikkeling voor rekeningen-courant voor bedrijven" (80 miljoen GPB)	Het bevorderen van de modernisering van het bestaande aanbod aan rekeningen-courant voor bedrijven of het ontwikkelen van nieuwe voorstellen	1 × 50 miljoen GBP 2 × 15 miljoen GBP
C. Pool „innovatieve leningen en betalingen" (40 miljoen GBP)	Het bevorderen van de ontwikkeling van nieuwe en bestaande krediet- en betalingsactiviteiten voor kmo's, met bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van nieuwe technologieën op de betrokken markten	4 × 10 miljoen GBP
D. Fintech-innovatiefonds voor zakelijke banken (25 miljoen GBP)	Het bevorderen van de commercialisering van voor kmo's relevante financiële technologieën	5 × 5 miljoen GBP

([1]) Onder rekening-courant voor bedrijven (Business Current Account, hierna „BCA" genoemd) wordt verstaan een rekening die eerder aan ondernemingen dan aan personen wordt aangeboden en die de mogelijkheid biedt deposito's aan te houden, betalingen te ontvangen en te verrichten via een cheque en/of een debetkaart, geldautomaten te gebruiken en regelmatige betalingen te verrichten via automatische afschrijving en/of vaste opdrachten. Rekeningen waarop geld als deposito wordt aangehouden in een andere munteenheid dan de officiële munteenheid van het Verenigd Koninkrijk of rekeningen waarop kredieten worden aangehouden en gesaldeerd met een hypotheekschuld of een lening (andere dan overschrijdingskredieten) zijn hier niet onder begrepen.

De hoogste uitkeringen uit het „Capability and Innovation Fund" zouden bestemd zijn voor banken die reeds beschikken over een sterke capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven. De drie hoogste toewijzingen zullen beschikbaar worden gesteld aan banken met een dergelijke capaciteit, om hun concurrentiepositie ten opzichte van RBS op het gebied van de levering van bancaire diensten en financiële producten aan kmo's te versterken. De toekenningscriteria voor de verschillende groepen worden nader beschreven in de overwegingen 28 tot en met 31.

(28) De toekenningscriteria voor pool A: de pool staat open voor elke deposito-instelling:

a) die rekeningen-courant voor bedrijven aanbiedt;

([23]) Het orgaan zal worden ingesteld om de uitvoering van het alternatieve pakket te vergemakkelijken en hierop toezicht te houden. Het wordt geleid door de „Framework and State Aid Deed", een akte die moet worden gesloten tussen HMT, het orgaan en RBS ter naleving van de toezeggingen.

([24]) Rekening houdend met de initiële kapitaalkosten, de jaarlijkse kosten voor de exploitatie van het alternatieve pakket en het verlies aan inkomsten in verband met de overstap van klanten als gevolg van maatregel B, gecompenseerd door het vrijkomen van kapitaal van dergelijke klanten.

([25]) Zie de overwegingen 37 en 38 van dit besluit.

b) die door de Britse Prudential Regulation Authority erkend is om deposito's in ontvangst te nemen;

c) waarvan de hoofdmoedermaatschappij of die zelf op het ogenblik van de aanvraag een in het Verenigd Koninkrijk, de Europese Unie, de Europese Economische Ruimte of Zwitserland gevestigde rechtspersoon is en een deposito-instelling of financiële holding is;

d) waarvan de brutoactiva in het Verenigd Koninkrijk volgens de laatst gepubliceerde geconsolideerde jaarrekeningen (of tussentijdse balans) minder dan 350 miljard GBP bedragen;

e) waarvan de inkomsten in het Verenigd Koninkrijk hoofdzakelijk betrekking hebben op het verstrekken van deposito-, krediet- of betalingsdiensten aan particulieren en bedrijven in het Verenigd Koninkrijk, en

f) die het voornemen kenbaar heeft gemaakt haar zakelijk aanbod aan kmo's uit te breiden door de ontwikkeling van nieuwe producten, de uitbreiding naar nieuwe geografische markten in het Verenigd Koninkrijk of nieuwe zakelijke segmenten en/of investeringen in het niveau van haar klantenservice.

(29) De toekenningscriteria voor pool B zijn dezelfde als die voor pool A (zie overweging 28), behalve dat de instelling niet over een aanbod aan rekeningen-courant voor bedrijven hoeft te beschikken (al moet zij wel ten minste publiekelijk haar voornemen hiertoe kenbaar hebben gemaakt).

(30) De toekenningscriteria voor pool C: deze pool zou open staan voor instellingen van pool A en pool B, alsook voor elke andere instelling:

a) waarvan de hoofdmoedermaatschappij of zij zelf op het ogenblik van de aanvraag in het Verenigd Koninkrijk, de Europese Unie, de Europese Economische Ruimte of Zwitserland is gevestigd;

b) die het grootste gedeelte van haar inkomsten (of als de instelling deel uitmaakt van een groep, van de inkomsten van die groep) verkrijgt uit de levering van financiële diensten aan particulieren en bedrijven, en

c) die krediet- of betalingsdiensten aan kmo's in het Verenigd Koninkrijk of internationale betalingsdiensten aan kmo's aanbiedt, of die het voornemen kenbaar heeft gemaakt haar zakelijk aanbod daarmee uit te breiden.

(31) De toekenningscriteria voor pool D: deze pool zou open staan voor elke instelling:

a) waarvan de hoofdmoedermaatschappij of die zelf op het ogenblik van de aanvraag in het Verenigd Koninkrijk, de Europese Unie, de Europese Economische Ruimte of Zwitserland is gevestigd;

b) die hetzij financiële producten of diensten ontwikkelt diehoofdzakelijk voor kmo's in het Verenigd Koninkrijk zijn bestemd, hetzij producten of diensten levert aan kmo's in het Verenigd Koninkrijk, en

c) die in de drie jaar voorafgaand aan de datum van indiening van haar bedrijfsplan bij het orgaan ten minste 1 miljoen GBP aan kapitaal heeft aangetrokken.

(32) Het „Capability and Innovation Fund" zou worden beheerd en gecontroleerd door het orgaan. Het orgaan moet onafhankelijk zijn van zowel RBS als van de Britse autoriteiten en zal beschikken over de bevoegdheden die nodig zijn voor het vervullen van haar taak om de aanvragen voor het „Capability and Innovation Fund" te verwerken, of de verwerking ervan te regelen, en toe te zien op het gebruik van de fondsen. Er zullen vier groepen waarborgen worden ingesteld met betrekking tot de inzet van fondsen door de ontvangende banken, die gedurende de hele levenscyclus van het fonds werkzaam zullen zijn: i) waarborgen voorafgaand aan de uitbetaling, ii) permanente verslaglegging en controle door het orgaan, iii) auditrecht van het orgaan en iv) recht van het orgaan om de fondsen terug te vorderen.

(33) De eerste groep waarborgen heeft betrekking op de periode voorafgaand aan de uitbetaling. Aanvragers zullen bij het orgaan een bedrijfsplan moeten indienen dat op redelijk gedetailleerd niveau beschrijft hoe de aanvrager de toegekende fondsen wil inzetten. Het orgaan moet vervolgens elk onderdeel van het plan aan een aantal vooraf vastgestelde factoren toetsen en bepalen of het plan in overeenstemming is met de toegestane doelstellingen ([26]).

(34) De tweede groep waarborgen bestaat in de voortdurende verslaglegging en controle door het orgaan: ontvangers zullen gedurende 18 maanden op kwartaalbasis verslag doen aan het orgaan (het orgaan zal zijn eigen jaarverslag over het beheer van het fonds opstellen). Het verslag moet informatie bevatten over de manier waarop de ontvangen fondsen zijn aangewend, met inbegrip van het totale bedrag dat gedurende de laatste drie maanden is uitgegeven. In het geval van instellingen van de pools A, B en C moet het verslag het volgende bevatten:

a) een korte beschrijvingvan de ontwikkelingen in de kmo-bedrijfsactiviteiten van de instelling over het afgelopen jaar;

([26]) Zie de overwegingen 37 en 38 van dit besluit.

b) een overzicht en kwantificering van de in de betrokken bedrijfsactiviteit gedane investeringen in de afgelopen drie maanden en hoe die ontwikkelingen zich verhouden tot het bedrijfsplan;

c) informatie over de omvang van de kmo-bedrijfsactiviteiten van de instelling, met inbegrip van klantencijfers, cijfers over rekeningen-courant voor bedrijven en leningen- en depositosaldi;

d) een bevestiging dat onttrekkingen aan het „SME Capability Fund" zijn gebruikt voor de toegestane doelstellingen, en

e) andere tussen het orgaan en de begunstigde instelling overeengekomen punten.

(35) De derde groep waarborgen bestaat uit het auditrecht van het orgaan: het orgaan zou de contractuele bevoegdheid hebben om een „gekwalificeerd persoon" ([27]) te benoemen teneinde een onderzoek en audit uit te voeren naar het gebruik van fondsen door ontvangers wanneer het orgaan reden heeft om te betwijfelen dat de door de ontvanger uit hoofde van maatregel A ontvangen fondsen correct en volledig zijn ingezet.

(36) De vierde groep waarborgen bestaat in het recht van het orgaan om fondsen terug te vorderen: als het orgaan (bijvoorbeeld naar aanleiding van een audit) van mening is dat er sprake is van een wezenlijke schending van de overeenkomst tussen het orgaan en de ontvanger, kan eerstgenoemde verzoeken om terugvordering van de reeds aan laatstgenoemde uitgekeerde fondsen. Hierbij kan het gaan om het gebruik van het subsidiebedrag voor andere dan de toegestane doelstellingen of voor verboden doelstellingen ([28]): In dergelijke gevallen kan het orgaan van de ontvanger verlangen dat de schending ongedaan wordt gemaakt of verzoeken om (volledige of gedeeltelijke) terugbetaling van het financieringsbedrag.

(37) In de bepalingen inzake het gebruik van fondsen van de pools A, B en C moet onder andere worden vastgelegd dat:

a) de instelling de subsidie moet gebruiken voor doelstellingen die aantoonbaar verband houden met i) het verbeteren van de klantenresultaten voor kmo's, en/of ii) het uitbreiden van de bedrijfscapaciteit, het aanbod aan producten en/of de doelgroepen van de instelling, teneinde het aanbod voor kmo's te verbeteren (hierna de „overkoepelende principes" genoemd);

b) de subsidie door de instelling mag worden gebruikt ter dekking van haar kapitaaluitgaven of operationele uitgaven in verband met de volgende doelstellingen („toegestane doelstellingen"):

1. de ontwikkeling van systemen en/of infrastructuur die vereist is voor de uitbreiding van ofwel i) in het geval van een instelling van pool A of B, de bancaire activiteiten voor kmo's, of ii) in het geval van een instelling van pool C, haar krediet- of betalingsactiviteiten voor kmo's („relevante bedrijfsactiviteit(en)");

2. de aanwerving en betaling van werknemers teneinde haar relevante bedrijfsactiviteit(en) uit te breiden en/of uit te voeren;

3. het op de markt brengen van producten die verband houden met haar relevante bedrijfsactiviteit(en);

4. de aankoop of de huur van bedrijfsruimten die nodig zijn voor de uitbreiding van haar relevante bedrijfsactiviteit(en), of

5. enige andere doelstelling die (naar de mening van het orgaan) in overeenstemming is met de overkoepelende principes;

c) de subsidie mag door de instelling niet worden gebruikt voor een van de volgende verboden doelstellingen:

1. de subsidiëring van tijdelijke prijsverlagingen voor bancaire producten en/of -diensten;

2. de terugbetaling van een bestaande verplichting;

3. de verstrekking van rechtstreekse financiering aan klanten;

4. de financiering van kapitaaluitgaven en/of exploitatiekosten die het bedrijf vóór de datum van de aanvraag had gepland en a) die de onderneming zou doen ongeacht of er een bedrag uit het „Capability and Innovation Fund" wordt ontvangen, of b) die waren opgenomen in het bedrijfsplan van de onderneming vóór de datum van de aanvraag;

5. de terugbetaling, op welke manier dan ook, van kapitaal aan bestaande aandeelhouders van de onderneming, of

6. een doel dat niet in overeenstemming is met de overkoepelende principes en/of haar bedrijfsplan.

([27]) Op dezelfde wijze als de gereglementeerde benoemingen uit hoofde van sectie 166 van de Financial Services and Markets Act van 2000.
([28]) Zoals beschreven in de overwegingen 37 en 38.

(38) In de bepalingen inzake het gebruik van fondsen van pool D moet onder andere worden vastgelegd dat:

a) de instelling de subsidie moet gebruiken om FinTech-producten en -diensten ([29]) te ontwikkelen, te verbeteren, te exploiteren en/of te commercialiseren (of dit te ondersteunen) en dat de subsidie door de instelling mag worden gebruikt om kapitaaluitgaven en exploitatiekosten te dekken in verband met de volgende doelstellingen („toegestane doelstellingen"):

1. de ontwikkeling van systemen en/of infrastructuur die nodig zijn om het FinTech-product of de FinTech-dienst te ontwikkelen, te verbeteren, te exploiteren, uit te breiden en/of te commercialiseren;

2. de aanwerving en betaling van werknemers om het FinTech-product of de FinTech-dienst te ontwikkelen, te verbeteren, te exploiteren, uit te breiden en/of te commercialiseren;

3. het op de markt brengen van het FinTech-product of de FinTech-dienst, of

4. elke andere doelstelling die (naar de mening van het orgaan) bijdraagt tot de ontwikkeling, de verbetering, de exploitatie, de uitbreiding en/of de commercialisering van het FinTech-product of de FinTech-dienst;

b) de subsidie mag door de instelling niet worden gebruikt voor de volgende verboden doelstellingen:

1. de terugbetaling van een bestaande verplichting;

2. de verstrekking van rechtstreeks financiering aan klanten;

3. de terugbetaling, op welke manier ook, van kapitaal aan bestaande aandeelhouders van de onderneming, of

4. een doel dat niet in overeenstemming is met haar bedrijfsplan.

(39) De financiering voor de pools A, B en C zou plaatsvinden in fasen, zodat instellingen waarvan de aanvraag voor pool A niet wordt gehonoreerd, een aanvraag voor financiering uit pool B kunnen indienen, en instellingen waarvan de aanvraag voor pool B niet wordt gehonoreerd, een aanvraag voor financiering uit pool C kunnen aanvragen. Het financieringsproces voor pool D zal gelijk lopen met het gefaseerde financieringsproces voor de pools A, B en C.

(40) Het orgaan zal het „Capability and Innovation Fund" voor de instellingen van de pools A en D op de markt brengen zodra dit redelijkerwijs mogelijk is na de oprichting ervan en de ondertekening van de Framework and State Aid Deed ([30]). Voor instellingen van de pools B en C zal dit plaatsvinden respectievelijk drie en zes maanden nadat het „Capability and Innovation Fund" voor instellingen van pool A op de markt is gebracht.

(41) De aanvraagtermijn voor fondsen van pool A loopt af binnen twee maanden nadat het fonds voor het eerst door het orgaan op de markt is gebracht, die voor pool B binnen vijf maanden na die datum afloopt en die voor pool C binnen acht maanden. De aanvraagtermijn voor pool D loopt gelijk met die voor fondsen van de pools A en C en verstrijkt uiterlijk zes maanden nadat het fonds voor het eerst door het orgaan op de markt is gebracht.

(42) De bedoeling is dat het fonds na afloop van de „Incentivised Switching Scheme" wordt opgeheven (hoewel het onder vooraf bepaalde criteria kan worden verlengd, afhankelijk van de hoeveelheid resterende, nog niet uitbetaalde fondsen). De rechten en verplichtingen van het orgaan met betrekking tot de verslaglegging blijven echter van kracht tot drie maanden na de beëindiging van de laatste overeenkomst tussen het orgaan en een aan het „Capability and Innovation Fund" deelnemende begunstigde.

(43) De kosten voor RBS van maatregel A bestaan uit de 425 miljoen GBP initiële kapitaalkosten, vermeerderd met de exploitatiekosten van het orgaan ([31]), die voor rekening van RBS zouden komen.

3.3.2. „INCENTIVISED SWITCHING SCHEME" („MAATREGEL B")

(44) Instellingen die in aanmerking komen voor deelname aan de „Incentivised Switching Scheme" (hierna „subsidiabele instellingen" genoemd), zijn deposito-instellingen die aan de volgende criteria voldoen:

a) ze bieden rekeningen-courant voor bedrijven aan, of hebben publiekelijk aangegeven dit voornemens te zijn;

b) ze voldoen aan de criteria van overweging 28), onder b) tot en met f), voor een instelling van pool A, en

c) ze nemen deel aan de UK Current Account Switching Service (hierna „de CASS" genoemd) ([32]).

([29]) Financiële technologie of „FinTech" is een sector die berust op het gebruik van software voor het verlenen van financiële diensten, zoals peer-to-peer-diensten, crowdsourcing enz.
([30]) Zie voetnoot 23
([31]) De totale financiering van de oprichting en exploitatie van het orgaan zal 20 miljoen GBP bedragen.
([32]) Een door Bacs Payment Schemes Limited ondersteunde dienst waarmee alle betalingsregelingen automatisch naar een nieuwe bank kunnen worden overgedragen en een bestaande rekening kan worden gesloten. Zie: https://www.currentaccountswitch.co.uk

(45) De door RBS gefinancierde „Incentivised Switching Scheme" zou het orgaan financiering verstrekken om aan subsidiabele instellingen fondsen uit te keren die klanten met succes doen overstappen. Dit moet subsidiabele instellingen in staat stellen kmo-klanten van RBS te stimuleren hun rekeningen-courant voor bedrijven, depositorekeningen en leningen over te hevelen naar subsidiabele instellingen. Dit zou de vorm aannemen van een toezegging van RBS om:

a) aan subsidiabele instellingen een premie (d.w.z. een monetaire stimulans) tot 225 miljoen GBP te betalen aan klanten die ermee instemmen hun rekeningen-courant voor bedrijven over te dragen („premies voor rekeningen-courant voor bedrijven");

b) een aanvullend bedrag tot 50 miljoen GBP voor leninggerelateerde premies („premies voor leningen") te betalen aan klanten die naast hun rekeningen-courant voor bedrijven ook een leenproduct overhevelen;

c) een aanvullend bedrag van 75 miljoen GBP van haar uitgaven vrij te maken dat eveneens beschikbaar zou zijn om het overstappen te vergemakkelijken (vergoeding van opzegkosten in verband met de overdracht van leningen of van andere kosten voor derden, zoals bijvoorbeeld juridische kosten).

(46) De premies voor rekeningen-courant voor bedrijven en leningen zullen de subsidiabele instellingen in staat stellen aan RBS-klanten binnen de activiteitenkring van Williams & Glyn („W&G") ([33]) aantrekkelijke aanbiedingen of andere stimulansen te financieren, en hen ertoe aan te zetten over te stappen.

(47) De aan de begunstigde instellingen uitgekeerde premies voor rekeningen-courant voor bedrijven zouden sterk progressief zijn zodat voldoende middelen beschikbaar zijn om zowel kleinere als grotere kmo-klanten aantrekkelijke stimulansen te bieden om over te stappen. De bedragen van de premies voor rekeningen-courant voor bedrijven die bij de aanvang van de regeling zouden worden aangeboden, zijn aangegeven in de tabel hieronder.

Tabel 2

Voorgestelde initiële bedragen van de premies voor rekeningen-courant voor bedrijven van de Incentivised Switching Scheme

Omzet van kmo-klant	Bedrag van de premie voor rekeningen-courant voor bedrijven (GPB)
< 15 000 GBP	750
15 000 GBP — 100 000 GBP	1 000
100 001 GBP — 1 000 000 GBP	3 000
1 000 001 GBP — 1 500 000 GBP	6 250
1 500 001 GBP — 2 000 000 GBP	13 125
2 000 001 GBP — 2 500 000 GBP	16 875
2 500 001 GBP — 7 500 000 GBP	25 000
> 7 500 000 GBP	50 000

(48) De premies voor leningen zullen de subsidiabele banken in staat stellen de aan de klanten aangerekende rentetarieven voor leningen te verlagen, waardoor hun aanbod concurrerender wordt met behoud van een adequate kapitaalopbrengst. Wanneer een klant zijn primaire rekening-courant voor bedrijven en een leenproduct van RBS overhevelt, zal het orgaan aan de ontvangende instelling een aanvullende premie van 2,5 % van het overgedragen leensaldo uitkeren.

(49) RBS zou zich richten op haar klanten binnen de activiteitenkring van W&G (die ongeveer 200 000 kmo-klanten telt), die informatie zouden krijgen over de voordelen van een overstap, alsook over mogelijke alternatieve concurrerende instellingen waartoe zij zich zouden kunnen richten.

([33]) De termen „Rainbow" en „W&G" verwijzen naar dezelfde activiteitenkring als die in schema 2 van de herziene lijst van voorwaarden die bij het gewijzigde herstructureringsbesluit is gevoegd.

(50) RBS zou de „Incentivised Switching Scheme" ongeveer drie maanden na de lancering van het pakket bekendmaken, en de premies zouden vanaf het tweede kwartaal van 2018 beschikbaar zijn (ongeveer drie maanden nadat RBS met de bekendmaking aan haar klanten is begonnen). De premies voor de „Incentivised Switching Scheme" zouden elk kwartaal worden uitgekeerd zolang er premies beschikbaar zijn. De premies zouden worden stopgezet wanneer een maximumbedrag van 225 miljoen GBP aan premies voor rekeningen-courant voor bedrijven is uitgekeerd, en hoe dan ook 18 maanden nadat RBS de „Incentivised Switching Scheme" bekend maakte (onder voorbehoud van een verlenging met maximaal twaalf maanden, zie overweging 51), onder d)).

(51) Het orgaan zou behalve voor het „Capability and Innovation Fund" ook verantwoordelijk zijn voor het beheer van en de controle op de „Incentivised Switching Scheme", en permanent toezicht houden op het gedrag van RBS ten aanzien van klanten en de interactie met hen. Dit houdt in dat het orgaan, onder voorbehoud van de toepasselijke wetgeving en de vereisten op het gebied van gegevensbescherming, de mogelijkheid moet hebben om:

a) wijzigingen aan te brengen in het bedrag van de uitgekeerde premies teneinde ervoor te zorgen dat ze zo doelmatig mogelijk zijn;

b) de communicatiematerialen die RBS met betrekking tot de „Incentivised Switching Scheme" naar haar kmo-klanten moet sturen, goed te keuren;

c) RBS te verzoeken de frequentie van die communicatie op te voeren;

d) de voor de premies beschikbare termijn met maximaal twaalf maanden te verlengen indien minder dan […] subsidiabele klanten ([34]) zijn overgestapt (of het overstapproces hebben ingeleid) binnen […] maanden na de aanvangsdatum van de „Incentivised Switching Scheme" (de „verlengde termijn voor de Incentivised Switching Scheme"), en

e) RBS te verplichten het klantenbestand waaraan dergelijke communicatiematerialen worden toegezonden, uit te breiden tot buiten de activiteitenkring van W&G indien binnen een gegeven tijdsbestek een gegeven aantal overstappers niet is behaald. Indien de activiteitenkring wordt uitgebreid, zal de „Incentivised Switching Scheme" het overstapaanbod richten op kmo's die goed zijn voor ongeveer […] van het marktaandeel van rekeningen-courant voor bedrijven in het Verenigd Koninkrijk. De kring zal worden uitgebreid wanneer:

1. […] ([35]);

2. […]

3. […]

(52) Teneinde ervoor te zorgen dat RBS passende stimulansen heeft om de „Incentivised Switching Scheme" doeltreffend uit te voeren, zou RBS, ingeval minder dan […] klanten zijn overgestapt en er aan het eind van de periode van […] maanden (of, ingeval het orgaan besluit de betrokken periode te verlengen, op de datum waarop de verlengde periode afloopt) een onderbesteding in de dotaties is, verplicht zijn een vooraf vastgesteld aanvullend veelvoud (hierna „de multiplicator" genoemd) van die onderbesteding aan het orgaan over te dragen, waarbij een maximum van 50 miljoen GBP geldt.

(53) De multiplicator is vastgesteld op […] van de onderbesteding. Voor deze sanctie gelden de volgende voorwaarden:

a) aangezien het succes van de „Incentivised Switching Scheme" zal afhangen van de mate waarin de subsidiabele instellingen in staat zijn aantrekkelijke voorstellen voor de kmo-klanten van RBS te doen, zou het orgaan over de bevoegdheid beschikken de multiplicator te verlagen, voor zover het redelijkerwijs overtuigd is dat de onderbesteding het gevolg was van factoren buiten de controle van RBS;

b) met instemming van het orgaan kan RBS worden toegestaan de premies na een bepaalde termijn te herstructureren teneinde de doelmatigheid van de regeling te verbeteren en de kans op een sanctie te verminderen, en

c) indien i) het orgaan op de einddatum van de „Incentivised Switching Scheme" de activiteitenkring heeft uitgebreid; ii) er minder dan […] klanten zijn overgestapt, en iii) het orgaan van mening is dat RBS klanten in de bredere pool niet actief heeft geïnformeerd over de „Incentivised Switching", kan het orgaan de multiplicator verhogen tot een percentage dat het passend acht, waarbij een maximum van 50 miljoen GBP geldt.

(54) […]

(55) Wanneer de som van de onderbesteding en de multiplicator (samen met eventuele teruggevorderde bedragen en niet-uitgekeerde bedragen uit het „Capability and Innovation Fund") minder dan 5 miljoen GBP bedraagt, zal het orgaan de fondsen uitkeren aan liefdadigheidsinstellingen.

([34]) Onder subsidiabele klant wordt verstaan een klant van het als W&G bekend staande bedrijfsonderdeel van RBS die een kmo is.
([35]) […] Bedrijfsgevoelige informatie.

(56) RBS zal instemmen met niet-wervingsbepalingen in het kader van de „Incentivised Switching Scheme" die RBS en de leden van haar groep verbieden om i) bepaalde maatregelen te nemen die nadelige gevolgen voor de „Incentivised Switching Scheme" kunnen hebben, en ii) subsidiabele klanten (of klanten die zijn overgestapt naar een instelling die in aanmerking komt voor „incentivised switching") te werven, over te halen of aan te moedigen om met betrekking tot een rekening-courant voor bedrijven of een lening klant van de groep te blijven, of om een rekening-courant voor bedrijven of een desbetreffende lening binnen bepaalde voorgeschreven termijnen over te dragen van een voor „incentivised switching" in aanmerking komende bank naar een lid van de groep.

(57) Om het succes van de „Incentivised Switching Scheme" te bevorderen, zal RBS de aan de „Incentivised Switching Scheme" deelnemende banken de optie bieden om een agentuurovereenkomst („Inter-Bank Agency Deed") te sluiten die de door hen in het kader van de „Incentivised Switching Scheme" aangetrokken klanten de mogelijkheid biedt gebruik te blijven maken van de diensten voor cashtransacties en chequetransacties in RBS-filialen (hierna de „regeling voor toegang tot filialen" genoemd). Deze toegang zal ten minste drie jaar vanaf de start van de „Incentivised Switching Scheme" onder redelijke en niet-discriminerende commerciële voorwaarden beschikbaar zijn voor subsidiabele klanten, waarbij de kosten voor rekening van de betrokken instelling zijn.

(58) De initiële investeringskosten van maatregel B bedragen 350 miljoen GBP, vermeerderd met de uitvoeringskosten voor RBS en de permanente derving van toekomstige inkomsten voor RBS ([36]).

4. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN EN BRITSE AUTORITEITEN

4.1. *ALGEMENE OPMERKINGEN OVER HET ALTERNATIEVE PAKKET*

(59) Het inleidingsbesluit bood belanghebbenden de mogelijkheid opmerkingen te maken over het voorstel van de Britse autoriteiten. Tijdens de raadplegingsfase is een groot aantal opmerkingen ontvangen. De opmerkingen hadden betrekking op het initiële alternatieve pakket zoals beschreven in de overwegingen 28 tot en met 68 van het inleidingsbesluit („initieel alternatief pakket" genoemd). Naar aanleiding van de opmerkingen van belanghebbenden en hun eigen markttest ([37]) hebben de Britse autoriteiten het alternatieve pakket geactualiseerd, zoals beschreven in punt 2.3.

(60) Gezien het grote aantal opmerkingen ([38]) worden in dit deel slechts de belangrijkste, door meerdere belanghebbenden gedeelde opmerkingen weergegeven met het oog op de beoordeling van de gelijkwaardigheid van het alternatieve pakket aan de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow.

4.1.1. ALGEMENE OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN OVER HET ALTERNATIEVE PAKKET

(61) De meeste belanghebbenden geven aan dat het initiële alternatieve pakket een aantal kenmerken heeft die de mededinging op de Britse kmo-markten kunnen bevorderen. Sommigen merkten op dat het alternatieve pakket een sneller effect op de mededinging zou hebben met minder uitvoeringsrisico, en meerdere concurrerende instellingen zal kunnen versterken (en niet slechts één zoals in het geval van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow).

(62) Met betrekking tot het initiële alternatieve pakket in het algemeen wijzen enkele belanghebbenden erop dat:

a) de totale omvang van het initiële alternatieve pakket niet toereikend is om een structurele verandering op de Britse kmo-markt, die wordt gekenmerkt door hoge overstapdrempels, teweeg te brengen;

b) een overdracht van rekeningen-courant voor bedrijven die overeenkomt met een marktaandeel van 2 % op de kmo-markt, niet dezelfde waarde heeft als de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow (dat overeenkomt met een marktaandeel van ruwweg 5 % in termen van aantal kmo-klanten);

c) een overdracht van rekeningen-courant voor bedrijven geen betrekking heeft op een overdracht van activa, en

d) het orgaan en zijn besluiten cruciaal zullen zijn voor het (mogelijke) succes van de alternatieve maatregelen. Het zal moeilijk zijn te garanderen dat het orgaan de nodige onpartijdigheid bezit.

([36]) De Britse autoriteiten hebben de uitvoeringskosten voor RBS geraamd op 38 miljoen GBP en een aanvullende blijvende kostenpost door lagere winst op ongeveer […] GBP per jaar.
([37]) Zie voetnoot 11
([38]) Er zijn opmerkingen ontvangen van Santander UK plc, CYBG plc, Metro Bank PLC, Aldermore Bank plc, Masthaven Bank Ltd, Paragon Bank plc, Secure Trust Bank plc, Shawbrook Bank Ltd, Virgin Money plc, OakNorth Bank Ltd, Cumberland Building Society, TIDE en RBS.

4.1.2. ALGEMENE OPMERKINGEN VAN DE BRITSE AUTORITEITEN OVER HET ALTERNATIEVE PAKKET EN OVER DE OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN

(63) De Britse autoriteiten zijn van mening dat het alternatieve pakket ten minste gelijkwaardig is aan een afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow wat betreft de impact ervan op de beperking van mogelijke concurrentieverstoringen, en met meer zekerheid en ook sneller kan worden uitgevoerd dan een afstoting.

(64) De Britse autoriteiten zijn van mening dat het alternatieve pakket als geheel is opgezet om op de markt de capaciteit te creëren om blijvend hogere overstapniveaus op de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment tot stand te brengen. Als grootste speler zal RBS de zwaarste lasten dragen. Hoewel het „Capability and Innovation Fund" minder gemakkelijk te kwantificeren is dan de voordelen van de „Incentivised Switching Scheme", zal het het aanbod aan bancaire producten voor kmo's van meerdere banken versterken, en zo meer keuze op de markt brengen, een verscheidenheid aan bedrijfsmodellen creëren en overstappen stimuleren. Het zal ook de ontwikkeling van nieuwe bedrijfsactiviteiten en nieuwe technologieën bespoedigen, waardoor kmo's minder afhankelijk worden van hun banken.

(65) De Britse autoriteiten merken op dat het alternatieve pakket is opgezet om dezelfde doelstellingen te bereiken als de oorspronkelijke afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow:

a) een vermindering van het marktaandeel van RBS: de tenuitvoerlegging van de „Incentivised Switching Scheme" en de verstrekking van fondsen om de bancaire capaciteit van kmo's te ontwikkelen zal kleinere concurrenten sterker maken en hen in staat stellen een grotere concurrentiedruk op RBS uit te oefenen;

b) een vermindering van het commercieel gewin door de ontvangen steun: het alternatieve pakket heeft aanzienlijke aanloopkosten met daarnaast blijvende gevolgen door een verminderde omzet vanwege een daling van het aantal kmo-klanten door de „Incentivised Switching Scheme";

c) een overdracht van kmo-klanten: in tegenstelling tot een afstoting, die zou leiden tot de gedwongen overdracht van kmo-klanten die er niet voor kozen van bank te veranderen, moedigt de „Incentivised Switching Scheme" klanten aan zelf te beslissen om over te stappen. Mondige klanten zullen zich waarschijnlijk meer betrokken voelen bij hun nieuwe bank en in de toekomst opnieuw overstappen als ze bij een andere bank een beter aanbod kunnen krijgen, en

d) toegang tot filialen om kmo-klanten te bedienen: de regeling voor toegang tot filialen ondersteunt het overstappen van klanten van RBS naar concurrerende instellingen in het kader van de „Incentivised Switching Scheme", aangezien deze klanten niets hoeven te veranderen aan hun dagelijkse kasverrichtingen.

(66) Wat betreft de gevolgen van het alternatieve pakket voor het mid-corporate segment, houden de Britse autoriteiten ook rekening met het volgende:

a) RBS heeft sinds het vierde kwartaal van 2010 [5-10] % van haar marktaandeel in het corporate segment verloren, waardoor het aandeel van [30-35] % op [20-25] % kwam te liggen. Het is niet langer de grootste bank voor klanten uit het mid-corporate segment in het Verenigd Koninkrijk. Deze daling van het marktaandeel overstijgt eveneens in aanzienlijke mate de met de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow beoogde daling van het marktaandeel ([39]);

b) het „Capability and Innovation Fund" omvat een aantal zeer aanzienlijke subsidies om banken te ondersteunen bij de versterking van een gevestigd banksegment voor kmo's en om hun bestaande voorstellen voor zakelijk bankieren voor grote kmo's en het mid-corporate segment uit te breiden. De Britse autoriteiten verwachten dat een groot deel van deze ontwikkelingen zal leiden tot een versterking van de capaciteit van bepaalde banken om klanten uit het mid-corporate segment te bedienen en tot een toename van het totaal aantal banken dat vervolgens voorstellen voor mid-corporate klanten kan ontwikkelen en aanbieden;

c) de „Incentivised Switching Scheme" is gericht op de totstandbrenging van een verschuiving van grote kmo-klanten van RBS naar andere banken. Voor begunstigde banken zal het toegenomen aantal grote kmo-klanten een stimulans bieden om diensten voor grotere bedrijven, met inbegrip van het mid-corporate segment, te ontwikkelen. Daarnaast kan worden verwacht dat sommige grote kmo-klanten in de loop der tijd uitgroeien tot mid-corporate bedrijven, wat een verdere stimulans zal bieden om een relevant productaanbod te ontwikkelen;

([39]) Door Charterhouse Research aan RBS verstrekt onderzoek waarin het marktaandeel voor bedrijven met een omzet van meer dan 25 miljoen GBP wordt gemeten.

d) de CMA (Competition and Market Authority, de Britse mededingingsautoriteit) ([40]) heeft vastgesteld dat kmo's met een omzet van meer dan 2 miljoen GBP over het algemeen in staat waren met hun banken te onderhandelen over de voorwaarden met betrekking tot prijs en dienstverlening. Wil dit een doelmatig middel voor het genereren van mededinging zijn, dan is het van essentieel belang dat deze klanten beschikken over levensvatbare alternatieve aanbieders. Door meer banken in staat te stellen capaciteiten voor het mid-corporate segment te creëren, zal de mededinging wezenlijk worden vergroot;

e) vanwege de complexiteit van het bedienen van mid-corporate klanten voorzagen de voorstellen die RBS had ontvangen toen zij het bedrijfsonderdeel Rainbow ([41]) probeerde te verkopen in het verleden […].

(67) De Britse autoriteiten zijn van mening dat het alternatieve pakket aanvullende voordelen biedt ten opzichte van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow:

a) geografisch toepassingsgebied: het alternatieve pakket zou gevolgen hebben voor de mededinging in het gehele Verenigd Koninkrijk, zonder geografische beperking;

b) aanzienlijke gevolgen voor de markt: het alternatieve pakket zou bijdragen tot een structurele en langdurige verandering op de markt doordat het een aantal concurrerende instellinge helpt doeltreffender met de gevestigde banken te concurreren. Meer in het bijzonder:

i) zal het „Capability and Innovation Fund" instellingen helpen hun capaciteit voor de dienstverlening aan kmo's en het mid-corporate segment te ontwikkelen, en tegelijk hun liquiditeit en financiële draagkracht verhogen. Het zal tevens de ontwikkeling van nieuwe door concurrerende instellinge te gebruiken technologieën stimuleren;

ii) zal de „Incentivised Switching Scheme" de voor de „Incentivised Switching" in aanmerking komende instellingen helpen zich blijvend te vestigen, dankzij een toename van hun klantenbestand;

iii) zal de regeling voor toegang tot filialen subsidiabele instellingen in staat stellen de in het kader van de „Incentivised Switching Scheme" nieuw verworven kmo-klanten een fysieke dienstverlening te bieden, bijvoorbeeld door het leveren van diensten op het gebied van cash- en chequetransacties;

c) behandeling door de de CMA (Competition and Market Authority, de Britse mededingingsautoriteit) van vastgestelde marktvraagstukken: het alternatieve pakket behandelt ook enkele cruciale marktvraagstukken die de CMA in haar recente onderzoek van de bankenmarkt voor kmo's in het Verenigd Koninkrijk heeft vastgesteld, waaronder:

i) een laag niveau van betrokkenheid van klanten bij hun bankdiensten, een zwakke respons op variaties in prijs en kwaliteit en een gebrek aan stimulansen om klanten te doen overstappen;

ii) een gebrek aan stimulansen voor banken om te investeren in het overhalen van klanten om over te stappen;

iii) hoge klantverwervingskosten voor toetreding en expansie door concurrerende instellingen;

iv) een gebrek aan technische innovatie en productinnovatie op het gebied van bancaire diensten aan kmo's;

v) bedenkingen van concurrerende instellingen bij de kosten voor het opzetten en exploiteren van een netwerk van filialen;

d) tijdschema en zekerheid van uitvoering: het alternatieve pakket kan sneller en met meer zekerheid worden uitgevoerd. De risico's en onzekerheden van een kapitaaltransactie, zoals die zich voordeden bij eerdere pogingen om het bedrijfsonderdeel Rainbow te verkopen, zouden hiermee vermeden worden;

e) het wegnemen van de belemmeringen voor de Britse autoriteiten om uit te treden uit RBS: de Britse autoriteiten hebben publiekelijk hun voornemen geuit om door te gaan met de verkoop van hun aandeel in RBS en daardoor RBS weer in handen te geven van de particuliere sector. De overheersende problemen en vertragingen bij de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow (de enige toezegging tot afstoting waaraan nog niet is voldaan) hebben geleid tot onzekerheden die van invloed waren op de aantrekkelijkheid van RBS als beleggingsvoorstel. Het alternatieve pakket zou deze onzekerheden wegnemen.

(68) Met betrekking tot de opmerkingen van belanghebbenden merken de Britse autoriteiten op dat:

a) het marktaandeel van RBS is gedaald van [25-30] % in het vierde kwartaal van 2010 tot [20-25] % in het vierde kwartaal van 2016 ([42]), wat een daling met [3-7] % voor die periode inhoudt. De van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow verwachte daling met 5 % is dus al overschreden wanneer het van de „Incentivised Switching Scheme" verwachte verlies aan marktaandeel wordt samengevoegd met het geconstateerde organische verlies aan marktaandeel van RBS sinds 2010;

([40]) Hoofdverslag van het door CMA uitgevoerde marktonderzoek naar retail banking, bijlage A8.1 tot en met 16, grafiek 12
([41]) Zie ook overweging 25 van het inleidingsbesluit.
([42]) *Bron:* Charterhouse Research Business Banking Survey Q4 2016 voor kmo's met een omzet tussen 0 en 25 miljoen GBP. Lopende gegevens over twaalf maanden. Gegevens gewogen naar regio en een voor bedrijven in het Verenigd Koninkrijk representatieve omzet. Geschatte totale marktomvang van […].

b) de Britse autoriteiten hebben een aantal wijzigingen in het voorgestelde pakket aangebracht om tegemoet te komen aan de belangrijkste door de belanghebbenden naar voren gebrachte punten. De Britse autoriteiten zijn van mening dat het geactualiseerde alternatieve pakket tegemoet komt aan de bezwaren van de derden, gelijkwaardig zal zijn aan de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow (wat betreft de impact ervan op zowel RBS als op de markt in zijn geheel) en doelmatig zal zijn in het bevorderen van de mededinging op het gebied van bancaire diensten aan kmo's in het Verenigd Koninkrijk;

c) met betrekking tot de opmerking over de noodzaak om de onafhankelijkheid van het orgaan te waarborgen, merken de Britse autoriteiten op dat het orgaan gebonden zal zijn aan de Framework and State Aid Deed ([43]), waarin de functies en taken van het orgaan zijn nader zijn bepaald en waarin de verplichtingen en beperkingen van het orgaan zijn vastgelegd. Bovendien mag de functie van directeur van het orgaan niet worden uitgeoefend in combinatie met een andere functie (met uitzondering van een niet-uitvoerende functie die geen voorzittersfunctie of een gelijkwaardige functie is), noch met een functie in het hoger management van een instelling in de publieke sector of als directeur of hoger manager van de RBS-groep, en evenmin als betrokken partij (of partner van een betrokken partij) van RBS.

4.2. *OPMERKINGEN OVER HET „SME CAPABILITY FUND"*

4.2.1. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN OVER HET „SME CAPABILITY FUND"

(69) In een aantal opmerkingen van belanghebbenden wordt aangegeven dat de omvang van het „SME Capability Fund" zou moeten worden verhoogd omdat dit de impact op de mededinging op de bankenmarkt voor kmo's zou vergroten.

(70) In andere opmerkingen van belanghebbenden wordt aangegeven dat de versnippering van fondsen over een groot aantal banken, waardoor geen enkele bank een investering van betekenis kan doen, geen wezenlijk effect op de mededinging of de concentratie zal hebben. In plaats van te voorzien in gelijke uitkeringen binnen de respectieve pools, zou de omvang van de uitkeringen moeten variëren om rekening te houden met de feitelijke behoeften en de investeringsplannen van de aanvrager.

(71) Een aantal belanghebbenden merkte ook op dat het „SME Capability Fund" verder zou moeten worden opengesteld voor instellingen die niet over een sterke capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven beschikken en dat niet-bancaire instellingen (bijv. bouwspaarkassen) ook van het „Capability Fund" zouden moeten kunnen profiteren.

4.2.2. OPMERKINGEN VAN DE BRITSE AUTORITEITEN OVER HET „SME CAPABILITY FUND" EN OVER DE OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN

(72) De Britse autoriteiten zijn van mening dat redelijkerwijs kan worden verwacht dat het „SME Capability Fund", met name in combinatie met de „Incentivised Switching Scheme", de marktaandelen van de concurrerende instellingen zal doen toenemen en bijgevolg zal resulteren in een overeenkomstige daling van het marktaandeel van RBS.

(73) De Britse autoriteiten zijn van mening dat het „Capability Fund" het marktaandeel van de concurrerende instellingen zal verhogen, aangezien het de financiële situatie van banken die toetreden tot de bankenmarkt voor kmo's (en, indien ze dat wensen, voor het mid-corporate segment) wezenlijk zal verbeteren en/of hun bestaande capaciteiten verder zal ontwikkelen,. Ter illustratie van het onderliggende idee: een subsidie uit het fonds van 3 miljoen GBP kan een „borderline" project ten bedrage van 10 miljoen GBP rendabel maken doordat een investeringsrendement van een project dat lager is dan de kapitaalkosten, hierdoor op een levensvatbaar en duurzaam niveau komt te liggen.

(74) Naar aanleiding van de opmerkingen van belanghebbenden hebben de Britse autoriteiten de volgende wijzigingen in het alternatieve pakket aangebracht:

a) de omvang van het „SME Capability Fund" waartoe de concurrerende instellingen toegang hebben, zal worden uitgebreid. De hoogste uitkeringen uit het „Capability and Innovation Fund" zullen bestemd zijn voor de concurrerende instellingen die reeds over een sterke capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven beschikken. Dit zal waarschijnlijk de grootste gevolgen hebben voor de mededinging op de bankenmarkt voor kmo's op zeer korte termijn, aangezien deze banken reeds tijd en geld hebben besteed aan de ontwikkeling van hun producten op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven en de bijbehorende distributie-infrastructuur;

b) het „SME Capability Fund" zal worden gecombineerd met het „Innovation Fund". Het onderscheid tussen pools 1 en 2 zal worden opgeheven. De flexibiliteit wordt verhoogd om de toegang voor banken met een zwakke capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven en voor niet-banken tot aanzienlijke uitkeringen uit het „Capability and Innovation Fund" te verbeteren.

([43]) Zie voetnoot 23

4.3. *OPMERKINGEN OVER DE „INCENTIVISED SWITCHING SCHEME"*

4.3.1. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN OVER DE „INCENTIVISED SWITCHING SCHEME"

(75) Enkele belanghebbenden vroegen zich af of de voorgestelde omvang van de premies genoeg klanten zou stimuleren om de inspanningen in verband met een overstap op te brengen. De ervaring leert dat klanten inert zijn, en er moet worden voorzien in een helder, naadloos overstapproces voor klanten. Om het overstappen te vergemakkelijken, zou RBS ook informatie over hun klanten moeten delen met de concurrerende instellingen (bijv. kredietachtergrond). Enkele belanghebbenden gaven ook aan dat achtergrondgegevens over klanten moeten worden verstrekt voor de beoordeling van hun kredietwaardigheid.

(76) In een aantal opmerkingen wordt aangegeven dat de omvang van de premies zou moeten worden verhoogd om een overstap mogelijk te maken (en zou moeten worden gekoppeld aan de complexiteit en de grootte van de klant), wat zou inhouden dat de totale omvang van de „Incentivised Switching Scheme" aanzienlijk zou moeten worden verhoogd.

(77) In sommige opmerkingen wordt aangegeven dat de looptijd van de „Incentivised Switching Scheme" lang genoeg zou moeten zijn om te waarborgen dat de factor tijd geen belangrijke belemmering vormt. Verder werd een automatische uitbreiding van de klantenkring (indien het gewenste overstapniveau niet wordt gehaald) ter sprake gebracht.

(78) In verschillende opmerkingen werd voorgesteld het alternatieve pakket behalve op de overdracht van rekeningen-courant voor bedrijven ook te richten op de overdracht van leningen, aangezien door de focus op rekeningen-courant voor bedrijven geen aandacht wordt besteed aan de noodzaak voor meer concurrentie op de markt voor leningen aan kmo's. Het pakket zou te zeer zijn gericht op aanbieders van rekeningen-courant voor bedrijven. De markt voor leningen aan kmo's wordt als veel winstgevender beschouwd dan die voor rekeningen-courant voor bedrijven, en ook op de markt voor kmo-leningen moeten concurrentieverstoringen worden weggewerkt. In de opmerkingen wordt verder ter sprake gebracht dat de concurrerende instellingen op dit moment in het nadeel zijn omdat de vier grootste banken een geavanceerd interneratingsmodel mogen gebruiken in plaats van een gestandaardiseerd kapitaalmodel: hierdoor kunnen de vier banken betere tarieven voor leningen bieden dan de concurrerende instellingen.

(79) In enkele opmerkingen wordt voorgesteld RBS te verplichten klanten af te stoten (met inbegrip van gedwongen verkopen van rekeningen-courant voor bedrijven en/of leningen) in plaats van klanten de mogelijkheid te bieden van bank te veranderen. In andere opmerkingen wordt voorgesteld dat RBS zich ertoe moet verbinden een minimumaantal netto rekeningen-courant voor bedrijven over te dragen en een boete voor niet-nakoming moet krijgen.

(80) In een aantal opmerkingen wordt ook voorgesteld de „Incentivised Switching Scheme" pas van start te laten gaan nadat de begunstigden de via het „SME Capability Fund" verkregen investeringen hebben kunnen inzetten.

4.3.2. OPMERKINGEN VAN DE BRITSE AUTORITEITEN OVER DE „INCENTIVISED SWITCHING SCHEME" EN OVER DE OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN

(81) Met betrekking tot de in het initiële alternatieve pakket opgenomen „Incentivised Switching Scheme" zijn de Britse autoriteiten van mening dat:

a) de huidige omvang van het fonds de capaciteit heeft om het huidige marktaandeel van RBS met meer dan 2 % te verminderen. De beoogde vermindering met 2 % was met name bedoeld om een hoger aantal grote kmo-klanten te stimuleren om over te stappen. Niets belet RBS-klanten te blijven overstappen naar concurrerende instellingen (zonder premie) en zo het marktaandeel van RBS verder te verlagen. Gezien de marketinginitiatieven van de concurrerende instellingen is de kans dat ze dit zullen doen, inderdaad veel groter;

b) de stimulansen in het kader van de „Incentivised Switching Scheme" waarschijnlijk veel groter zijn dan de momenteel op de markt beschikbare stimulansen. Bovendien wordt verwacht dat ze bovenop de reeds beschikbare stimulansen zullen worden uitgekeerd;

c) concurrerende instellingen hard om klanten zullen concurreren en een productaanbod zullen creëren dat voldoende aantrekkelijk is om klanten ertoe aan te zetten over te stappen. Er is duidelijk vraag naar deze klanten op de markt;

d) het sinds de invoering van de CASS in 2013 voor veel klanten gemakkelijker is geworden om over te stappen naar een concurrerende instelling in het Verenigd Koninkrijk. Klanten met rekeningen-courant voor bedrijven maken reeds gebruik van de CASS om over te stappen van RBS naar concurrerende instellingen;

e) RBS de weerstand van klanten tegen een overstap tracht te verminderen/weg te nemen door zich te verbinden tot maatregelen die door de CMA ([44]) als concurrerend zijn bestempeld, zoals het verstrekken van informatie over de CASS aan in aanmerking komende klanten, en het helpen van klanten met verzoeken om gegevens voor het openen van een rekening;

f) RBS zou worden verplicht om namens de concurrerende instellingen een bepaalde groep van zijn klanten te informeren (onder andere via marketingmateriaal) over de voordelen van een overstap, en

g) de „Incentivised Switching Scheme" verschillende ingebouwde veiligheidsmechanismen bevat om ervoor te zorgen dat er voldoende wordt overgestapt. Zo zou het orgaan dat op de regeling toeziet, de bevoegdheid hebben om i) RBS te verplichten de frequentie van de communicatie op te voeren, of ii) de termijn waarvoor premies beschikbaar zijn, met maximaal twaalf maanden te verlengen, of iii) de formule voor premies na verloop van tijd te herzien om de doelmatigheid van de regeling te verbeteren, en iv) RBS in geval van onderbesteding van de premies te verplichten de multiplicator over te dragen zoals aangegeven in de overwegingen 52 en 53.

(82) Naar aanleiding van de opmerkingen van belanghebbenden stellen de Britse autoriteiten dat zij er vertrouwen in hebben dat met de voorgestelde financiële stimulansen voldoende kmo-klanten zullen overstappen, omdat:

a) stimulansen klanten historisch gezien ertoe hebben aangezet over te stappen, zoals ook blijkt uit het eindverslag van het onderzoek van de CMA naar retail banking en het in opdracht van RBS door Charterhouse uitgevoerde onderzoek ([45]) „[…]" ([46]);

b) de kans op een soepel overstapproces voor klanten groot is, omdat de meeste klanten gebruikmaken van de „Incentivised Switching Scheme" om hun overdracht via de CASS te uit te voeren. Het delen van financiële klantgegevens of andere informatie over klanten zal waarschijnlijk evenwel worden beperkt door de gegevensbeschermingswetgeving;

c) een overstap van klanten uit de activiteitenkring van W&G niet minder waarschijnlijk is. RBS stelt dat de overstap- en verloopcijfers voor klanten van de W&G-kring grotendeels overeenkomen met die van de „vaste kern" van RBS, en dat er al sinds 2010 werd van uitgegaan dat W&G-klanten de RBS-groep zouden verlaten;

d) beschermingsmechanismen en antiontgaansmechanismen zijn ingesteld om ervoor te zorgen dat klanten overstappen. Het orgaan heeft de bevoegdheid om RBS een financiële sanctie op te leggen als de premies voor rekeningen-courant voor bedrijven niet volledig zijn opgebruikt tijdens de looptijd van de regeling (de multiplicator). Daarnaast zal het orgaan wijzigingen kunnen aanbrengen in de hoogte van de betaalde premies om ervoor te zorgen dat ze zo doelmatig mogelijk zijn, en RBS kunnen verplichten de frequentie van de marketingactiviteiten voor de regeling te verhogen. Bovendien zullen de reikwijdte en de duur van de regeling worden uitgebreid indien bepaalde overstapniveaus niet zijn gehaald.

(83) Verder zijn de Britse autoriteiten naar aanleiding van de opmerkingen van belanghebbenden van mening dat:

a) klanten hun overige bankproducten (bijvoorbeeld leningen) samen met hun rekeningen-courant voor bedrijven zouden overdragen. De CMA heeft vastgesteld dat „de meeste kmo's die op zoek zijn naar financiering, naar de bank gaan waar ze een rekening-courant voor bedrijven hebben […] meer dan 90 % van de kmo's in het Verenigd Koninkrijk ging voor rekening-courantkredieten, leningen en creditcards naar de hoofdbank" ([47]), en

b) dat autonome beslissingen van klanten om over te stappen, te verkiezen zijn boven gedwongen afstotingen, aangezien mondige klanten zich waarschijnlijk meer bij hun nieuwe bank betrokken zullen voelen, en in de toekomst opnieuw zullen overstappen als ze bij een andere bank een beter aanbod kunnen krijgen. Deze benadering wordt ook ondersteund in het eindverslag van het onderzoek van CMA naar retail banking, waarin wordt gesteld dat „afstoting kan leiden tot meer betrokkenheid van de klant op een tijdelijke overgangsbasis, met name bij die klanten die naar hun mening tegen hun wil zijn overgedragen aan een „nieuwe" bank, maar dat dit duidelijk niet de gewenste manier is om een grotere en duurzame betrokkenheid van de klant tot stand te brengen" ([48]). In plaats daarvan stelde CMA vast dat niet-structurele maatregelen „die direct gericht zijn op de onderliggende oorzaken van de AEC — d.w.z. door de betrokkenheid van klanten te vergroten en overstappen te vergemakkelijken — veel meer kans van slagen hebben om de door ons vastgestelde concurrentievraagstukken aan te pakken […]" ([49]). De „Incentivised Switching Scheme" zal kmo-klanten bewust maken

([44]) Eindverslag van het onderzoek van de CMA naar retail banking (9 augustus 2016): https://www.gov.uk/cma-cases/review-of-banking-for-small-and-medium-sized-businesses-smes-in-the-uk

([45]) RBS gaf opdracht aan Charterhouse om onderzoek te doen bij in aanmerking komende kmo-klanten uit de activiteitenkring van W&G om te kijken hoe zij tegenover een overstap staan en in welke mate stimulansen van invloed zijn op de kans dat zij dit doen. Het onderzoek richtte zich op zakelijke klanten, die goed zijn voor […] van de […] klanten uit de kring van W&G. Het onderzoek was zowel kwantitatief (met een representatieve steekproef van […] ondervraagde klanten) als kwalitatief ([…] diepte-interviews)

([46]) Antwoord van RBS op het inleidingsbesluit, paragraaf 4.12.

([47]) Eindverslag van het onderzoek van CMA naar retail banking, paragraaf 8.169.

([48]) Eindverslag van het onderzoek van CMA naar retail banking, paragraaf 17.19.

([49]) Eindverslag van het onderzoek van CMA naar retail banking, paragraaf 17.14.

van het bestaan van een groot aantal concurrerende instellingen door middel van gerichte marketing, en klanten aanmoedigen zich in de opties en merken van concurrerende instellingen te verdiepen alvorens een keuze te maken.

(84) Naar aanleiding van de opmerkingen van belanghebbenden en hun eigen marktstudie hebben de Britse autoriteiten ook de volgende wijzigingen aangebracht in de „Incentivised Switching Scheme":

a) de totale omvang van de regeling zal van 175 miljoen GBP op 350 miljoen GBP worden gebracht, waarvan 225 miljoen GBP beschikbaar zal zijn voor premies voor rekeningen-courant voor bedrijven. Om tegemoet te komen aan de opmerking dat de regeling behalve op de overdracht van rekeningen-courant voor bedrijven ook moet zijn gericht op de overdracht van leningen, zal 50 miljoen GBP beschikbaar zijn voor leninggerelateerde premies. Er zou ook nog steeds 75 miljoen GBP beschikbaar zijn om het overstappen te vergemakkelijken (vergoeding van opzegkosten in verband met de overdracht van leningen of van andere kosten voor derden, zoals bijvoorbeeld juridische kosten);

b) via de uitbreiding van de omvang zal met de „Incentivised Switching Scheme" ook een overdracht van 3 % aan marktaandeel in plaats van de aanvankelijke 2 % worden nagestreefd, en

c) RBS zou de „Incentivised Switching Scheme" bekendmaken ongeveer drie maanden na de invoering van het pakket en nadat de eerste subsidies uit het capaciteitsfonds zijn toegewezen.

4.4. *OPMERKINGEN OVER DE REGELING INZAKE TOEGANG TOT FILIALEN*

4.4.1. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN OVER DE REGELING INZAKE TOEGANG TOT FILIALEN

(85) Een aantal belanghebbenden plaatste vraagtekens bij de voordelen die de regeling inzake toegang tot filialen zou hebben voor de mededinging op de bankenmarkt voor kmo's, en voerde aan dat het beheer en de financiering van de regeling een belasting zouden zijn voor de betrokken klanten en concurrerende instellingen en het orgaan onnodig kunnen afleiden.

(86) Een klein aantal belanghebbenden stond positief tegenover de regeling inzake toegang tot filialen en meende er voordeel bij te hebben.

4.4.2. OPMERKINGEN VAN DE BRITSE AUTORITEITEN OVER DE REGELING INZAKE TOEGANG TOT FILIALEN EN OVER DE OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN

(87) Rekening houdend met de ontvangen opmerkingen dat de regeling inzake toegang tot filialen waarschijnlijk slechts van beperkt belang is voor de concurrerende instellingen, ook al is ze voor een aantal onder hen wel belangrijk, zal de regeling inzake toegang tot filialen worden gehandhaafd met de volgende herzieningen:

a) de regeling inzake toegang tot filialen zal slechts openstaan voor klanten die zijn overgestapt in het kader van de „Incentivised Switching Scheme" (en voor zover de betreffende aan de „Incentivised Switching Scheme" deelnemende bank een agentuurovereenkomst (Inter-Bank Agency Deed) met RBS heeft gesloten);

b) banken zullen niet langer kosteloos toegang hebben tot filialen, maar aan hun in aanmerking komende klanten zal tegen redelijke en niet-discriminerende commerciële voorwaarden toegang worden geboden. Om de kosten hiervan te dekken, zullen banken geld uit het „Capability and Innovation Fund" en/of de uit hoofde van de „Incentivised Switching Scheme" ontvangen premies kunnen gebruiken. Het bespaarde bedrag is toegewezen aan andere aspecten van het alternatieve pakket.

4.5. *OPMERKINGEN OVER HET „INNOVATION FUND"*

4.5.1. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN OVER HET „INNOVATION FUND"

(88) Enkele belanghebbenden waren kritisch over het voorgestelde „Innovation Fund", omdat ze het onnodig vinden en denken dat het, gezien het langtermijnkarakter ervan, geen noemenswaardige impact op de mededinging, noch gevolgen voor de positie van RBS op de Britse kmo-markt zou hebben. Ze voerden aan dat de financiering uit het „Innovation Fund" beter aan andere elementen van het pakket zou worden toegewezen.

(89) Enkele opmerkingen over het „Innovation Fund" waren positief: het zou het innovatieproces in de kmo-banksector versnellen. Sommige belanghebbenden voerden ook aan dat banken en bouwspaarkassen eveneens toegang zouden moeten hebben tot de voordelen van deze financiering.

4.5.2. OPMERKINGEN VAN DE BRITSE AUTORITEITEN OVER HET „INNOVATION FUND" EN OVER OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN

(90) Naar aanleiding van de ontvangen opmerkingen zal het „Innovation Fund" worden samengevoegd met het „SME Capability Fund" teneinde een „Capability and Innovation Fund" te creëren. Dit is bedoeld om tegemoet te komen aan de bedenkingen bij het bestaan van twee afzonderlijke fondsen, door meer flexibiliteit te bieden wat betreftde personen die een aanvraag mogen indienen en de manier waarop de fondsen worden toegewezen, waarbij de voordelen van de financiering van voor kmo's relevante innovaties behouden blijven.

5. **BEOORDELING VAN DE MAATREGEL/STEUN**

5.1. *DE AANWEZIGHEID VAN STAATSSTEUN*

(91) Volgens artikel 107, lid 1, VWEU zijn alle maatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen vervalsen of dreigen te vervalsen, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt, verboden. De Commissie stelt vast dat de Britse autoriteiten van mening zijn dat er geen aanvullende staatssteun zou worden toegekend als onderdeel van het geactualiseerde alternatieve pakket.

(92) Om als staatssteun in de zin van die bepaling te worden aangemerkt, moet bijgevolg aan elk van de volgende voorwaarden zijn voldaan: i) de maatregel is toerekenbaar aan de staat en wordt uit staatsmiddelen bekostigd; ii) de maatregel kent een voordeel toe aan de ontvanger; ii) dat voordeel is selectief, en iv) de maatregel vervalst de mededinging of dreigt die te vervalsen en kan het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden.

5.1.1. MOGELIJKE STEUN AAN RBS

(93) Het in punt 2.3 beschreven geactualiseerde alternatieve pakket vormt een financiële kostenpost voor RBS. Op basis van door de Britse autoriteiten verstrekte gegevens zouden de initiële kosten van het alternatieve pakket naar schatting ongeveer 833 miljoen GBP bedragen ([50]), met een aanvullende blijvende kostenpost door gederfde winsten ([51]). Er zullen geen staatsmiddelen van de staat naar RBS vloeien om deze maatregelen te bekostigen. De kosten van het geactualiseerde alternatieve pakket zullen volledig door RBS worden gedragen.

(94) Aangezien het geactualiseerde alternatieve pakket geen staatsmiddelen met betrekking tot RBS inhoudt, hoeven de overige cumulatieve voorwaarden om een maatregel als staatssteun te kwalificeren, niet te worden beoordeeld. Het alternatieve pakket houdt derhalve geen nieuwe steun voor RBS in.

5.1.2. MOGELIJKE STEUN VOOR DE BEGUNSTIGDEN VAN HET ALTERNATIEVE PAKKET

(95) De Commissie stelt vast dat er geen rechtstreeks verband is tussen de aan RBS in 2008 en 2009 verleende staatssteun en het in punt 2.3 beschreven geactualiseerde alternatieve pakket. In het kader van de procedure die heeft geleid tot het herstructureringsbesluit, deden de Britse autoriteiten inderdaad de toezegging om het bedrijfsonderdeel Rainbow af te stoten, en de goedkeuring van de steun was op die toezegging gebaseerd. Het alternatieve pakket is acht jaar na de toekenning van de laatste kapitaalsteun aan RBS voorgesteld. Bijgevolg kan worden uitgesloten dat het alternatieve pakket rechtstreeks verband houdt met of wordt gefinancierd uit de steun voor RBS in 2008 en 2009.

(96) Hierbij zij evenwel opgemerkt dat, zoals aangegeven in overweging 15, de staat nog 71,2 % van de aandelen van RBS in handen heeft. Dit wijst erop dat de financiële last van het alternatieve pakket indirect, doch grotendeels door de staat als grootste aandeelhouder van RBS wordt gedragen. Bovendien zijn de Britse autoriteiten nauw betrokken geweest bij het ontwerp van het alternatieve pakket, wat erop zou kunnen wijzen dat het ontwerp van het pakket toerekenbaar is aan de staat. Bovendien zou het alternatieve pakket een selectief voordeel kunnen verschaffen aan de ondernemingen die ervan kunnen profiteren. De maatregel is ook zo ontworpen dat de effecten ervan op de concurrerende instellingen zijn gericht.

(97) Zelfs als het alternatieve pakket zou worden beschouwd als staatssteun aan de banken die ervan zouden profiteren, is de Commissie evenwel van mening dat het verenigbaar is als noodzakelijk onderdeel van de toezeggingen op basis waarvan de steunmaatregelen ten gunste van RBS als verenigbaar worden beschouwd op grond van het herstructureringsbesluit, het gewijzigde herstructureringsbesluit en het onderhavige besluit ([52]).

5.1.3. CONCLUSIE OVER DE AANWEZIGHEID VAN NIEUWE STEUN

(98) In het licht van de in punt 5.1.1. besproken elementen concludeert de Commissie dat het geactualiseerde alternatieve pakket geen nieuwe staatssteun aan RBS vormt.

([50]) Dit omvat de initiële kapitaalkosten van 425 miljoen GBP van het „Capability and Innovation Fund" (overweging 43), de financiering voor de oprichting en exploitatie van het orgaan van 20 miljoen GBP (voetnoot 31), de initiële kapitaalkosten voor de „Incentivised Switching Scheme" van 350 miljoen GBP (overweging 13) en de geschatte exploitatiekosten voor de tenuitvoerlegging door RBS van 38 miljoen GBP (voetnoot 36).

([51]) De Britse autoriteiten schatten de blijvende kosten door lagere winst op ongeveer […] GBP per jaar (voetnoot 36).

([52]) Zoals geanalyseerd in punt 5.2 van het onderhavige besluit.

(99) Zoals uitgelegd in punt 5.1.2. wordt dergelijke steun, voor zover het alternatieve pakket aangemerkt staatssteun aan de begunstigde banken vormt, op grond van artikel 107, lid 3, onder b), VWEU als verenigbaar met de interne markt beschouwd als noodzakelijk onderdeel van de toezeggingen op basis waarvan de aanvankelijke steunmaatregelen ten gunste van RBS in de onderhavige zaak als verenigbaar worden beschouwd. De verenigbaarheid van de bestaande steun aan RBS in het licht van de vervanging van de toezegging tot afstoting door het alternatieve pakket wordt geanalyseerd punt 5.2 van het onderhavige besluit.

5.2. *VERENIGBAARHEID*

(100) Hoewel het geactualiseerde alternatieve pakket geen nieuwe staatssteun aan RBS lijkt in te houden, is de bestaande steun goedgekeurd op basis van, onder andere, de toezegging om het bedrijfsonderdeel Rainbow te verkopen. De Britse autoriteiten verzoeken nu die toezegging te vervangen door een toezegging om het geactualiseerde alternatieve pakket uit te voeren. De Commissie moet derhalve beoordelen of de voorgestelde vervanging de conclusie dat de bestaande steun aan RBS verenigbaar is met de interne markt, zou wijzigen.

(101) Een herstructureringsbesluit, zoals het gewijzigde herstructureringsbesluit, kan in principe door de Commissie worden gewijzigd wanneer de wijziging is gebaseerd op nieuwe toezeggingen die als gelijkwaardig aan de oorspronkelijke toezeggingen kunnen worden aangemerkt ([53]). In die situatie zouden de bestaande steunmaatregelen verenigbaar blijven in de zin van artikel 107, lid 3, onder b), VWEU als het algemene evenwicht van het oorspronkelijke besluit intact blijft. Om het oorspronkelijke evenwicht in stand te houden, mag de vervanging van de toezegging tot afstoting door het alternatieve pakket geen negatieve invloed hebben op de levensvatbaarheid van de steunbegunstigde en moet het geheel van toezeggingen gelijkwaardig blijven wat de lastenverdeling en de compenserende maatregelen betreft, rekening houdend met de vereisten van de herstructureringsmededeling ([54]).

5.2.1. LEVENSVATBAARHEID

(102) De Commissie moet beoordelen of de aanpassingen in de gewijzigde toezeggingen iets veranderen aan de in het gewijzigde herstructureringsbesluit getrokken conclusie met betrekking tot de vraag of RBS haar levensvatbaarheid kan herstellen zonder verdere staatssteun.

(103) Volgens de door de Britse autoriteiten ingediende schatting (zie tabel 3) zijn de kosten van het alternatieve pakket niet hoger dan de kosten van het continueren van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow. De Commissie is derhalve van mening dat een overstap naar het alternatieve pakket geen noemenswaardige invloed zou hebben op de levensvatbaarheid van RBS.

(104) Hierbij zij ook opgemerkt dat het bedrijfsonderdeel Rainbow zelf geen verliesgevende bank is ([55]). Bijgevolg zouden de aanpassingen in de gewijzigde toezeggingen om RBS toe te staan het bedrijfsonderdeel Rainbow te behouden, geen negatieve gevolgen hebben voor de winstgevendheid van RBS.

(105) De Commissie concludeert voorlopig dat de door de Britse autoriteiten voorgestelde wijzigingen de levensvatbaarheid van RBS niet in gevaar brengen.

(106) RBS heeft sinds 2008 aanzienlijke aan de gewone aandeelhouders toe te rekenen verliezen geleden ([56]), die hoofdzakelijk het gevolg zijn van de opeenstapeling van grote eenmalige posten zoals boeten en schikkingen voor fouten in het verleden en misleidende verkoop van bepaalde producten, herstructureringskosten en hogere verliezen dan verwacht op niet-kernactiva. De Commissie moet derhalve onderzoeken of haar conclusie dat RBS opnieuw winstgevend en levensvatbaar kan worden zonder verdere staatssteun, nog steeds geldt.

(107) De Commissie merkt op dat de resultaten van RBS voor het eerste halfjaar van 2017 wijzen op een grotere winstgevendheid ([57]). RBS meldde voor het eerste halfjaar van 2017 een bedrijfsresultaat van 939 miljoen GBP voor gewone aandeelhouders.

(108) De Tier 1-kernkapitaalratio's zijn sinds 2013 verder verbeterd en het bedrijfsresultaat van de kernactiviteiten is positief gebleven zoals beschreven in overweging 11 van het inleidingsbesluit.

(109) De Commissie is derhalve van mening dat de voorgestelde wijzigingen de in het gewijzigde herstructureringsbesluit getrokken conclusie met betrekking tot het vermogen van RBS om haar levensvatbaarheid te herstellen, niet ter discussie stellen.

([53]) Overweging 65 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.
([54]) Mededeling van de Commissie betreffende het herstel van de levensvatbaarheid en de beoordeling van de herstructureringsmaatregelen in de financiële sector in de huidige crisis met inachtneming van de staatssteunregels (PB C 195 van 19.8.2009, blz. 9).
([55]) Het bedrijfsresultaat van W&G bedroeg 345 miljoen GBP in 2016, 431 miljoen GBP in 2015 en 467 miljoen GBP in 2014 (bron: sectorale analyse van de RBS-jaarverslagen).
([56]) Overweging 10 van het inleidingsbesluit.
([57]) http://investors.rbs.com/~/media/Files/R/RBS-IR/results-center/rbs-group-announcement-04-08-2017.pdf

5.2.2. LASTENVERDELING

(110) Het gewijzigde herstructureringsbesluit geeft aan dat de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow was bedoeld als maatregel om de concurrentieverstoringen te beperken en geen maatregel tot lastenverdeling was, noch een maatregel ter beperking van de herstructureringskosten ([58]). Als zodanig is het geactualiseerde alternatieve pakket niet van invloed op de eerdere door de Commissie uitgevoerde beoordeling van de lastenverdeling.

(111) De gemelde wijzigingen zijn derhalve niet van invloed op de in het herstructureringsbesluit en het gewijzigde herstructureringsbesluit uitgevoerde beoordeling van de lastenverdeling.

5.2.3. MAATREGELEN TER BEPERKING VAN CONCURRENTIEVERSTORINGEN

(112) In overeenstemming met het gewijzigde herstructureringsbesluit ([59]) was de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow in de eerste plaats bedoeld om de concurrentieverstoring die de steun aan RBS had kunnen veroorzaken, te beperken. Meer specifiek was de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow bedoeld om te vermijden dat het zeer hoge in 2008 en 2009 aan RBS toegekende bedrag aan staatssteun zou leiden tot een buitensporige concurrentieverstoring op de Britse markt voor bancaire diensten aan kmo- en mid-corporate klanten, waarop RBS marktleider was ([60]). Om te voorkomen dat de positie van RBS op die markt verder zou worden versterkt en de mededinging op die markt daardoor zou afnemen, deden de Britse autoriteiten de toezegging dat RBS een instelling met een marktaandeel van 5 % op de markt van kmo- en mid-corporate klanten in het Verenigd Koninkrijk zou afstoten ([61]).

(113) Het alternatieve pakket zoals beschreven in punt 3.3 heeft tot doel de concurrentieverstoring op dezelfde wijze aan te pakken als de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow waarvoor het in de plaats komt.

(114) De Commissie moet derhalve beoordelen of het geactualiseerde alternatieve pakket gelijkwaardig is aan de toezegging tot afstoting waarvoor het in de plaats zal komen.

5.2.3.1. ***Ontwerp van individuele maatregelen***

(115) Het alternatieve pakket bestaat grotendeels uit twee afzonderlijke maatregelen. De Commissie is voornemens de gelijkwaardigheid zowel op elk afzonderlijk niveau als op het niveau van het pakket te beoordelen.

„Capability and Innovation Fund"

(116) De Commissie merkt op dat de verstrekking van middelen uit het „Capability and Innovation Fund" ([62]) aan zogeheten concurrerende instellingen ter verhoging van hun capaciteit voor het aanbieden van kmo-bankdiensten de mededinging op de bankenmarkt voor kmo's waarschijnlijk zal bevorderen.

(117) Op basis van de door de Commissie naar aanleiding van het inleidingsbesluit ontvangen opmerkingen van belanghebbenden stelt de Commissie vast dat de verdeling van de fondsen over verschillende subsidiebedragen van maximaal 120 miljoen GBP het aanbod aan bancaire producten van meerdere instellingen kan versterken en meer keuzemogelijkheden op de markt kan bieden.

(118) De door de belanghebbenden getoonde belangstelling en de van hen ontvangen feedback over hoe zij de eventueel uit het „Capability and Innovation Fund" ontvangen fondsen zouden gebruiken, zijn een extra garantie dat het „Capability Fund" een positieve impact zal hebben op de mededinging op de markt.

(119) Op basis van de van belanghebbenden ontvangen opmerkingen komt de omvang van de subsidies in grote mate overeen met de omvang die sommige belanghebbenden hebben aangegeven nodig te hebben om te worden gestimuleerd te investeren in hun kmo-bankcapaciteit. Er zal worden geconcurreerd om de uitkeringen uit de fondsen, waarbij de meeste financiering naar die banken zal gaan die het meest concurrentiebevorderende voorstel aan het orgaan kunnen voorleggen. De Commissie is van oordeel dat de omvang van de subsidies uit het „Capability and Innovation Fund" passend is en dat de mededinging een grotere impact op de markt zal hebben.

([58]) Overweging 78 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.
([59]) Overweging 82 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.
([60]) Overweging 238 van het herstructureringsbesluit.
([61]) Overweging 29 van het gewijzigde herstructureringsbesluit.
([62]) Zoals gedetailleerd beschreven in de overwegingen 26 en 43 van dit besluit.

(120) De Commissie merkt op dat de middelen uit het „Capability and Innovation Fund" voor een totaalbedrag van 425 miljoen GBP zijn geconcentreerd rond vier grote subsidies, die samen 330 miljoen GBP bedragen. Er bestaat inderdaad een grote kloof tussen het marktaandeel van de vier leidende kmo-banken in het Verenigd Koninkrijk ([63]) en de concurrerende instellingen. Voorts zijn er binnen de concurrerende instellingen grote verschillen tussen banken die reeds actief zijn op het gebied van bankdiensten voor kmo's en die welke pas tot de markt zijn toegetreden of slechts over een beperkt productaanbod beschikken, en die zich vaak richten tot de kleinste kmo's. De afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow had tot doel een bank voor kmo's en het mid-corporate segment te creëren die weliswaar kleiner was dan de vier leidende kmo-banken, maar nog steeds groot genoeg zou zijn om de concurrentie met hen aan te gaan. De toewijzing van het grootste deel van de fondsen aan de weinige concurrerende instellingen die reeds een sterke capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven voor kmo's hebben, zal waarschijnlijk de grootste gevolgen voor de mededinging op de markt hebben en met grotere zekerheid leiden tot een aanzienlijke versterking van de positie van één of meer instellingen. Dit zou de gelijkwaardigheid met de gevolgen die de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow zou hebben gehad, doen toenemen in vergelijking met een alternatief pakket dat zou zijn gericht op nieuwkomers of banken die slechts een beperkt aanbod aan bankproducten voor kmo's aanbieden en zich vaak uitsluitend tot de kleinste kmo's richten.

(121) Volgens de van belanghebbenden ontvangen opmerkingen is het voor concurrerende instellingen belangrijk om eerst extra capaciteit op te bouwen ter ondersteuning van de inspanningen om W&G-klanten te overtuigen over te stappen via de „Incentivised Switching". Volgens de Commissie biedt de termijn van drie maanden na de toekenning van een subsidie uit het „Capability and Innovation Fund" de concurrerende instellingen de mogelijkheid hun aanvullende investeringen te plannen en uit te voeren, zonder dat de tenuitvoerlegging van de „Incentivised Switching Scheme" onnodig vertraging oploopt.

Incentivised Switching

(122) De Commissie merkt op dat de „Incentivised Switching Scheme" ([64]) zal leiden tot een toename van de mededinging op de bankenmarkt voor kmo's, doordat klanten van RBS naar concurrerende instellingen worden overgedragen. De tenuitvoerlegging van de „Incentivised Switching Scheme" beoogt de overdracht van klanten voor drie procentpunten van het marktaandeel van RBS op de bankenmarkt voor kmo's in het Verenigd Koninkrijk (berekend op basis van het aantal kmo's).

(123) Qua aantal overgedragen kmo's zou de „Incentivised Switching Scheme" kunnen leiden tot een vermindering van het marktaandeel van RBS met meer dan drie procentpunten, maar in dat geval zou de portefeuille van overstappende klanten een hoger aandeel kleinere kmo's bevatten. Aangezien het voor maatregel B beschikbare bedrag voor financiering aan een maximum gebonden is, houdt het overstappen van meer klanten inderdaad in dat de premies gemiddeld lager moeten zijn en dat de overgedragen klanten zeer kleine kmo's zouden moeten zijn, wat niet het doel van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow was. Concluderend moet bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid in aanmerking worden genomen dat de „Incentivised Switching Scheme" zo is opgezet dat de overdracht van het marktaandeel van RBS is beperkt tot drie procentpunten.

(124) Met betrekking tot de kans dat de verlaging met drie procentpunten wordt gehaald, merkt de Commissie op dat het door de concurrerende instellingen gecreëerde aanbod aantrekkelijk genoeg zal moeten zijn om zo veel mogelijk klanten te overtuigen over te stappen. Gelet op de van belanghebbenden ontvangen opmerkingen, de in het in opdracht van RBS door Charterhouse uitgevoerde onderzoek ([65]) vermelde hoogte van de premies en de verhoogde financiering die beschikbaar is voor maatregel B, is de Commissie van mening dat de regeling nu omvangrijk genoeg is om aan te zetten tot een overdracht van klanten die overeenkomt met een marktaandeel van drie procentpunten.

(125) Volgens de Commissie vormen de verlenging van de duur, de uitbreiding van de activiteitenkring en de multiplicator zoals beschreven in de overwegingen 52 en 53 een extra garantie dat een overdracht van een marktaandeel van RBS van drie procentpunten kan worden bereikt.

(126) De Commissie is voorts van mening dat rekeningen-courant voor bedrijven een „gateway"-product zijn voor kmo's, die zich in het algemeen tot de aanbieder van hun rekening-courant voor bedrijven zullen richten wanneer ze op zoek zijn naar andere bancaire diensten zoals bijvoorbeeld leningen ([66]). De Commissie is derhalve van mening dat de stimulansen voor het overhevelen van zakelijke lopende rekeningen de klanten tevens stimuleren om leenproducten over te hevelen.

([63]) RBS, Lloyds Banking Group, HSBC en Barclays.
([64]) De „Incentivised Switching Scheme" wordt gedetailleerd beschreven in de overwegingen 44 tot en met 58 van het onderhavige besluit.
([65]) Zoals beschreven in overweging 82, onder a), en voetnoot 45.
([66]) Zoals beschreven in overweging 83, onder a).

(127) De Commissie merkt op dat de in overweging 48 beschreven premies voor leningen de concurrerende instellingen in staat zouden stellen kmo-klanten verder te stimuleren om naast hun rekeningen-courant voor bedrijven ook andere producten over te dragen. De hoogte van de premie voor de lening verkleint tevens het door de belanghebbenden gemelde nadeel in verband met het gebruik van het gestandaardiseerd kapitaalmodel ([67]). Volgens de Commissie is dit een extra garantie dat het alternatieve pakket gelijkwaardig is aan de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow, waarbij die leningen zouden zijn overgedragen aan een potentiële koper.

(128) De Commissie merkt tevens op dat het bedrag van 75 miljoen GBP dat is vrijgemaakt om het overstappen te helpen vergemakkelijken (vergoeding van opzegkosten in verband met de overdracht van leningen of van andere kosten voor derden, zoals bijvoorbeeld juridische kosten) en dat de CASS de drempel voor klanten om over te stappen naar de concurrerende instellingen zal verlagen.

(129) De Commissie is tevens van mening dat de bevoegdheden en het toezicht van het orgaan ([68]) ervoor zorgen dat de „Incentivised Switching Scheme" na de invoering van de regeling verder kan worden aangepast aan de signalen van de markt.

(130) De Commissie vindt het niet problematisch dat de toegang tot filialen van RBS (zoals beschreven in overweging 57) niet langer als een kosteloos aanbod zou worden voorgesteld, zoals was voorzien in de initiële versie van het alternatieve pakket. De gevestigde concurrerende instellingen voor kmo's hadden inderdaad aangegeven dat ze een dergelijke toegang niet nodig hebben om met de vier leidende kmo-banken te kunnen concurreren. Door de fondsen die aanvankelijk waren toegewezen aan de (aanvankelijk kosteloze) regeling voor toegang tot filialen, te gebruiken voor de maatregelen A en B, worden de fondsen van het alternatieve pakket efficiënter ingezet om hetzelfde effect te bereiken als met de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow.

(131) Op basis van de wijzigingen die zijn aangebracht in de „Incentivised Switching Scheme", de in de regeling opgenomen waarborgen en de van belanghebbenden ontvangen opmerkingen concludeert de Commissie dat de „Incentivised Switching Scheme" een overdracht van drie procentpunten marktaandeel van RBS naar alle waarschijnlijkheid zal realiseren.

5.2.3.2. ***Algemene gelijkwaardigheid van het pakket met de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow***

(132) Zoals aangegeven in het inleidingsbesluit ([69]) zijn er verschillende manieren om de gelijkwaardigheid van het alternatieve pakket te beoordelen. In een contrafeitelijk scenario kan de impact van het alternatieve pakket worden vergeleken met de verwachte impact van een verkoop van het bedrijfsonderdeel Rainbow aan een koper uit de sector als die nu zou plaatsvinden („afstoting van Rainbow" in tabel 3) of met de verwachte impact van een afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow volgens het herstructureringsbesluit („besluit doelstelling 2009" in tabel 3). Wat betreft de gebruikte indicator, kan de gelijkwaardigheid met verschillende indicatoren worden gemeten, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van het aandeel van RBS op de kmo-markt, de financiële uitgaven voor RBS en de omvang van de overgedragen activa en passiva.

(133) Tabel 3 vergelijkt de drie scenario's aan de hand van verschillende indicatoren.

Tabel 3

Vergelijking van drie scenario's aan de hand van verschillende indicatoren

	Besluit doelstelling 2009	Afstoting Rainbow	Geactualiseerd alternatief pakket
Motivatie toezegging	Beperking van de concurrentieverstoring op de Britse kmo-markt	Beperking van de concurrentieverstoring op de Britse kmo-markt	Beperking van de concurrentieverstoring op de Britse kmo-markt
Verlies marktaandeel RBS op de Britse kmo-markt ([1])	5 %	[0-5] % [[5-10]]	3 % [[5-10]]
Totaal kapitaalverlies ([2])	GBP […]	GBP […] [GBP […]]	GBP […] [GBP […]]

([67]) Zoals beschreven in overweging 78.
([68]) Zoals beschreven in overweging 51.
([69]) Zoals beschreven in de overwegingen 122 en 123 van het inleidingsbesluit.

	Besluit doelstelling 2009	Afstoting Rainbow	Geactualiseerd alternatief pakket
CET1 Ratio Impact	n.v.t.	[…] %	[…] %
Totale overdracht van activa	20 miljard GBP	[15-25] miljard GBP	[0-5] miljard GBP

([1]) Cijfers tussen haakjes voor de afstoting van Rainbow en het geactualiseerde alternatieve pakket zijn inclusief het verlies aan marktaandeel sinds het vierde kwartaal van 2011.
([2]) Cijfers tussen haakjes voor de afstoting van Rainbow en het geactualiseerde alternatieve pakket zijn inclusief [1 tot 3] miljard GBP aan reeds gemaakte kosten.

(134) De motivatie achter de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow in het herstructureringsbesluit en het gewijzigde herstructureringsbesluit is de beperking van de concurrentieverstoring op de bankenmarkt voor kmo's en het mid-corporate segment in het Verenigd Koninkrijk. De Britse autoriteiten hebben het alternatieve pakket ontworpen om dezelfde onderliggende doelstelling te bereiken.

(135) De alternatieven kunnen worden vergeleken aan de hand van de gevolgen voor het marktaandeel van RBS op de Britse kmo-markt. Volgens het herstructureringsbesluit zou de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow naar verwachting leiden tot een verlies aan marktaandeel van 5 % zoals beschreven in overweging 112 van het inleidingsbesluit. Het alternatieve pakket zou eveneens moeten leiden tot een verlies aan marktaandeel. Dit zou maximaal 3 % bedragen als alleen de „Incentivised Switching Scheme" in aanmerking wordt genomen. De Commissie is van mening dat de impact van het „Capability and Innovation Fund" eveneens voldoende significant zal zijn om kmo's in staat te stellen over te stappen van RBS en van andere banken. Dit is echter moeilijk te kwantificeren.

(136) Zoals door de Britse autoriteiten is aangegeven ([70]), is het redelijk rekening te houden met het feit dat RBS sinds het herstructureringsbesluit marktaandeel op de Britse kmo-markt heeft verloren. De Britse autoriteiten verwezen daarbij naar een gegevensverstrekker. Helaas is de gegevensverstrekker pas in het vierde kwartaal van 2010 begonnen met marktaandeelberekeningen. Bijgevolg is er geen consistente tijdreeks die de periode 2008 of 2009 tot nu bestrijkt. Volgens de door de verstrekker berekende gegevens had RBS in het vierde kwartaal van 2010 (eerste gegevenspunt) een marktaandeel van [25-30] % op de markt voor kmo's met een omzet tot 25 miljoen GBP. Volgens die gegevens verloor RBS tussen het vierde kwartaal van 2010 en het vierde kwartaal van 2016 [3-7] % aan marktaandeel op de markt voor kmo's met een omzet tot 25 miljoen GBP ([71]). De Commissie is van mening dat het voorzichtiger is zich te baseren op het verlies aan marktaandeel sinds het vierde kwartaal van 2011 ([0-5] %) in plaats van op het verlies aan marktaandeel sinds het vierde kwartaal van 2010 ([3-7] %) omdat het eerste gegevenspunt (vierde kwartaal van 2010) een hoger marktaandeel geeft dan wat ten tijde van het herstructureringsbesluit door andere bronnen was opgegeven en derhalve niet kan worden uitgesloten dat het een eenmalige piek betreft die geen correcte weergave is van het beginpunt in 2008-2009. De Commissie is derhalve van mening dat het reeds verloren marktaandeel in het Britse kmo-marktsegment voorzichtig kan worden becijferd op [0-5] %.

(137) De in het herstructureringsbesluit verwachte daling met 5 % in het marktaandeel van RBS wordt overschreden wanneer het van het alternatieve pakket verwachte verlies aan marktaandeel (tot 3 % voor maatregel B alleen al) wordt opgeteld bij het vastgestelde verlies aan marktaandeel van [0-5] %.

(138) Op basis van de analyse in de overwegingen 122 tot en met 131 oordeelt de Commissie dat een overdracht van 3 % aan marktaandeel in termen van kmo-klanten door het alternatieve pakket naar alle waarschijnlijkheid zal worden gehaald.

(139) De Commissie is derhalve van mening dat het in 2009 ten tijde van het herstructureringsbesluit verwachte verlies aan marktaandeel voor kmo's met het alternatieve pakket kan worden bereikt.

(140) De Commissie merkt op dat maatregel A gericht is op kmo-klanten, maar dat het mid-corporate segment niet wordt uitgesloten als begunstigde van het alternatieve pakket. Het „Capability and Innovation Fund" zal banken de mogelijkheid bieden hun bestaande aanbod op het gebied van zakelijk bankieren voor grotere kmo's en bijgevolg ook voor het mid-corporate segment te versterken en uit te breiden. Een van de banken gaf bijvoorbeeld in haar opmerkingen naar aanleiding van het inleidingsbesluit aan dat ze tot 25 miljoen GBP zou investeren in een geavanceerd platform voor zakelijk internetbankieren dat geavanceerde digitale mogelijkheden biedt (met inbegrip van FX en internationale betaalmogelijkheden) aan kleine, middelgrote en grote ondernemingen. Deze bank verwachtte tevens dat verdere investeringsplannen met een waarde tot 50 miljoen GBP haar zouden helpen alle marktsegmenten te bedienen.

([70]) Zie overweging 68
([71]) Gebaseerd op door de Britse autoriteiten verstrekte gegevens van Charterhouse Research (zie voetnoot 42).

(141) De Commissie is tevens van mening dat de „Incentivised Switching Scheme" (met hoge premies voor de grotere, complexere kmo's) een extra stimulans zal zijn voor concurrerende instellingen om hun producten en diensten voor die grotere kmo's verder te verbeteren. Die concurrerende instellingen zullen bijgevolg ook hun capaciteit om mid-corporate klanten te bedienen, versterken.

(142) De Commissie stelt tevens vast dat de subsidies en premies van de maatregelen A en B geconcentreerd zijn bij enkele concurrerende instellingen die reeds een sterke capaciteit op het gebied van rekeningen-courant voor bedrijven voor kmo's hebben. Dit zullen ook de banken zijn die waarschijnlijk zullen proberen te concurreren om mid-corporate klanten.

(143) Volgens de door de verstrekker berekende gegevens had RBS in het vierde kwartaal van 2010 (eerste gegevenspunt) een marktaandeel van [30-35] % op de markt voor ondernemingen met een omzet van meer dan 25 miljoen GBP ([72]). Volgens die gegevens verloor RBS [5-10] % aan marktaandeel tussen het vierde kwartaal van 2010 en het tweede kwartaal van 2017 op de markt voor kmo's met een omzet tot 25 miljoen GBP ([73]). Net zoals bij het kmo-marktsegment is de Commissie van mening dat het voorzichtiger is zich te baseren op het verlies aan marktaandeel van het vierde kwartaal van 2011 in plaats van op het verlies aan marktaandeel van het vierde kwartaal van 2010. De Commissie merkt op dat het vastgestelde verlies aan marktaandeel van RBS op de markt voor ondernemingen van het vierde kwartaal van 2011 tot en met het vierde kwartaal van 2016 ([0-5] %) overeenkomt met dat voor kmo's ([0-5] %). Het vastgestelde marktverlies is zelfs nog hoger wanneer het marktverlies van het vierde kwartaal van 2011 tot en met het tweede kwartaal van 2017 ([5-10] %) in aanmerking wordt genomen.

(144) De Commissie merkt tevens op dat het mid-corporate segment vaak complexere en gevarieerdere bancaire producten nodig heeft. Slechts een zeer beperkt aantal concurrerende instellingen heeft echt blijk gegeven van belangstelling voor die klanten ([74]), aangezien de meeste banken niet beschikken over de capaciteit om die producten op een winstgevende manier te ontwikkelen. De Commissie denkt tevens dat het redelijk is de Britse opmerkingen in overweging 66, onder e), in aanmerking te nemen, waarin wordt opgemerkt dat de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow een beperktere en/of meer onzekere impact op de mededinging in het mid-corporate segment zou hebben gehad dan in het kmo-segment.

(145) Hoewel de concurrentieverstoring moeilijker te kwantificeren is vanwege de indirecte impact van het alternatieve pakket op het mid-corporate segment, is de Commissie van mening dat het alternatieve pakket samen met het vastgestelde marktverlies waarschijnlijk een impact op de concurrentie voor het mid-corporate segment zal hebben die ten minste gelijkwaardig is aan de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow. De Commissie concludeert derhalve dat de maatregelen A en B ook rekening houden met de concurrentieverstoring voor het mid-corporate segment.

(146) Met betrekking tot zowel mid-corporate als kmo-klanten kan het geschatte totale kapitaalverlies van de verschillende scenario's ook worden gebruikt om de gelijkwaardigheid tussen de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow en het alternatieve pakket te vergelijken.

(147) Het herstructureringsbesluit bevatte geen schatting van de kapitaalkosten van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow. Het is echter redelijk zich te baseren op de schatting van de kapitaalkosten die de eventuele verkoop van het bedrijfsonderdeel Rainbow zou genereren, zoals becijferd door de Britse autoriteiten.

(148) De kosten die RBS sinds 2009 heeft gemaakt om te voldoen aan de toezegging tot afstoting, bedragen [1-3] miljard GBP ([75]). Het betreft verschillende soorten kosten, voor het grootste deel technologische kosten voor het opzetten van een afzonderlijk IT-platform voor het bedrijfsonderdeel Rainbow.

(149) Het directe kapitaalverlies ([76]) van het alternatieve pakket is lager dan wanneer de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow wordt voortgezet. Bovendien is, wanneer de reeds door RBS gemaakte kosten worden meegerekend, het alternatieve pakket duidelijk duurder dan wat impliciet werd voorzien in het herstructureringsbesluit ([77]).

([72]) De Commissie merkt op dat er geen afzonderlijke gegevens voor het mid-corporate segment beschikbaar zijn en dat derhalve het marktaandeel voor klanten van meer dan 25 miljoen GBP is gebruikt als marktaandeelindicator.

([73]) Gebaseerd op door de Britse autoriteiten verstrekte gegevens van Charterhouse Research.

([74]) Als deel van de na het inleidingsbesluit ontvangen terugkoppeling.

([75]) Een externe consultant stemde het bedrag van [1-3] miljard GBP af op de werkelijke onder het W&G-programma geboekte kosten.

([76]) Tabel 3 geeft het directe totale kapitaalverlies van de verschillende alternatieven aan. Het totale kapitaalverlies, wanneer de reeds door RBS gemaakte kosten van [1-3] miljard GBP worden meegerekend, is tussen haakjes aangegeven.

([77]) Het herstructureringsbesluit bevatte geen schatting van de kapitaalkosten van de afstoting van Rainbow. Het lijkt echter redelijk zich te baseren op de schatting van de kapitaalkosten die de eventuele verkoop van Rainbow zou genereren, zoals becijferd door de Britse autoriteiten. De kosten die RBS sinds 2009 heeft gemaakt om te voldoen aan de toezegging tot afstoting bedragen [1-3] miljard GBP. Wanneer de totale kosten van [1-3] miljard GBP worden meegerekend, overschrijdt het totale kapitaalverlies van […] miljard GBP tot […] miljard GBP in aanzienlijke mate de kapitaalkosten die het verlies van Rainbow gegenereerd zou hebben.

(150) Concluderend kan worden gesteld dat wanneer die indicator wordt gebruikt, het alternatieve pakket in tegenstelling tot wat de Britse autoriteiten beweren, geen verlichting van de financiële last voor RBS inhoudt ten opzichte van wat in het herstructureringsbesluit was geschetst; integendeel, het is zelfs aanzienlijk duurder.

(151) De impact van de CET1-ratio kan ook worden gebruikt om de verschillende scenario's te vergelijken. Het verschil tussen de indicator van de CET1-ratio en de indicator van het kapitaalverlies is dat bij de eerste ook rekening wordt gehouden met de vermindering van risicogewogen activa: Als een scenario resulteert in een grotere daling van risicogewogen activa heeft dit — voor een gegeven kapitaalverlies — een minder negatief effect op de CET1-ratio.

(152) De CET1-cijfers zijn verstrekt door de Britse autoriteiten. Tabel 3 laat zien dat de CET1-impact van het alternatieve pakket significanter is. Dit lijkt het gevolg te zijn van het feit dat hier sprake is van een geringer verlies aan activa. Bijgevolg heeft het pakket ondanks het lagere kapitaalverlies een iets groter negatief effect op de CET1-ratio.

(153) De alternatieve scenario's kunnen ook met betrekking tot de totale activa worden vergeleken. De impact van het alternatieve pakket op de totale activa is significant kleiner dan bij de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow.

(154) De toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow was gericht op de afstoting van een levensvatbare bank. Om een levensvatbare bank te zijn, moest het bedrijfsonderdeel Rainbow beschikken over voldoende inkomensgenererende activa en klanten om de kosten van haar grote netwerk aan filialen en infrastructuur te kunnen dragen. De bedrijfsactiviteiten van Rainbow omvatten derhalve, naast leningen en deposito's voor kmo's, die centraal stonden in de maatregel ter bevordering van de mededinging op de kmo-markt, ook een hoog bedrag aan retailleningen en -deposito's.

(155) Het alternatieve pakket voorziet niet in de overdracht van activa en passiva van particulieren- en andere niet-kmo's. Het is gericht op het bewerkstelligen van een overdracht van een deel van de kmo-klanten, met hun activa (leningen) en passiva (deposito's). Het alternatieve pakket is derhalve veel kleiner in termen van overgedragen activa, maar poogt een vergelijkbaar resultaat op de Britse bankenmarkt voor kmo's te realiseren.

5.2.3.3. ***Conclusie inzake het geactualiseerde alternatieve pakket***

(156) Sinds de datum van het herstructureringsbesluit (14 december 2009) heeft RBS echt geprobeerd het bedrijfsonderdeel Rainbow af te stoten, zoals blijkt uit de opeenvolgende procedures die zijn ingeleid, en de aanzienlijke financiële en personele middelen die zijn ingezet voor de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow.

(157) Daardoor heeft RBS aanzienlijke kosten gemaakt (met name de geschatte kosten voor de poging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow, zoals beschreven in overweging 148).

(158) De Commissie stelt eveneens vast dat het alternatieve pakket de aan RBS gestelde eisen niet lijkt te verlichten. In termen van kosten zou het alternatieve pakket, boven op de reeds in het verleden door RBS gedragen kosten, een extra financiële last voor RBS vormen. De cumulatieve kosten sinds 2009 zouden aanzienlijk hoger zijn dan impliciet was voorzien in het herstructureringsbesluit.

(159) Het alternatieve pakket zal in combinatie met de verloren marktaandelen leiden tot een totale daling van het marktaandeel van RBS op de kmo-markt die ten minste gelijkwaardig is aan die waarvan werd uitgegaan in het herstructureringsbesluit. De vrees dat de zeer omvangrijke steun van 2008-2009 door RBS zou worden gebruikt om haar marktaandeel op de reeds geconcentreerde kmo-markt te consolideren of te doen groeien, zou dus op dezelfde wijze worden weggenomen als wanneer de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow had plaatsgevonden zoals voorzien in het herstructureringsbesluit.

(160) De Commissie is derhalve van mening dat, met het oog op het bereiken van het beoogde effect op de mededinging, het alternatieve pakket gelijkwaardig is aan de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow.

(161) De Commissie merkt tevens op dat RBS alle toezeggingen en gewijzigde toezeggingen van het herstructureringsbesluit en het gewijzigde herstructureringsbesluit (afgezien van de afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow) ten uitvoer heeft gelegd. De aangemelde vervanging van één enkele toezegging tot afstoting vindt derhalve plaats in de context van een correcte uitvoering van de rest van het herstructureringsplan.

6. **CONCLUSIE**

(162) Op basis van de voorafgaande beoordeling zijn de door de Commissie in het inleidingsbesluit geuite twijfels ten aanzien van de gelijkwaardigheid van het alternatieve pakket weggenomen. De wijziging in de toezeggingen heeft geen gevolgen voor de conclusie in het herstructureringsbesluit en het gewijzigde herstructureringsbesluit, en de aan RBS verleende staatssteun moet derhalve op grond van artikel 107, lid 3, onder b), VWEU verenigbaar met de interne markt worden verklaard.

(163) Voorts concludeert de Commissie dat de mogelijke staatssteun aan begunstigden van het alternatieve pakket verenigbaar met de interne markt moet worden verklaard als noodzakelijk onderdeel van de toezeggingen op basis waarvan de steunmaatregelen ten gunste van RBS verenigbaar met de interne markt zijn verklaard,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De vervanging van de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow door het door het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot RBS aangemelde alternatieve pakket is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag. De vervanging van de toezegging tot afstoting van het bedrijfsonderdeel Rainbow door het alternatieve pakket wordt bijgevolg goedgekeurd.

Artikel 2

De mogelijke staatssteun aan begunstigden van het alternatieve pakket is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag.

Artikel 3

Dit besluit is gericht tot het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland.

Gedaan te Brussel, 18 september 2017.

Voor de Commissie
Margrethe VESTAGER
Lid van de Commissie